

Omgevingsanalyse met het oog op de uitrol van een Vlaamse strategie rond illegale drugs

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1. De illegale drugsmarkt en drugscriminaliteit	3
1.1 De illegale drugsmarkt.....	3
1.1.1 Vlaanderen als regio voor productie	3
1.1.2 Vlaanderen als transitregio	5
1.1.3 Vlaanderen als handelsregio	8
1.1.4 Dynamieken binnen de drugsmarkt.....	8
1.2 De drugscriminaliteit in statistieken.....	12
1.2.1 Politiestatistieken	12
1.2.2 Correctionele parketstatistieken	16
1.2.3 Statistieken gevangeniswezen	17
1.2.4 Statistieken Vlaamse justitiehuisen	18
1.2.5 Statistieken jeugdcriminaliteit.....	19
2. Het gebruik van illegale drugs	21
2.1 Het gebruik van illegale psychoactieve middelen	21
2.2 Het verboden oneigenlijk gebruik van lachgas	24
2.3 Het gebruik van verboden prestatiebevorderende middelen	25
3. De gevolgen voor gezondheid en omgeving	25
3.1 Gevolgen voor de gezondheid.....	26
3.2 Gevolgen voor de omgeving	29
3.2.1 Onveiligheidsgevoelens en overlast	29
3.2.2 De impact op de verkeersveiligheid	32
3.2.3 De impact op het milieu	32
Conclusie	34

Inleiding

De problematiek rond illegale drugs in België en Vlaanderen is complex en voortdurend in beweging. Veranderingen in gebruik en aanbod worden sterk beïnvloed door maatschappelijke evoluties, technologische vernieuwingen en internationale trends. Een grondige omgevingsanalyse is dan ook noodzakelijk om een actueel beeld van de situatie te krijgen.

In deze omgevingsanalyse wordt het illegale drugsfenomeen zowel op het Belgische als op het Vlaamse niveau in kaart gebracht, gezien ook ontwikkelingen buiten de Vlaamse gewestgrens een impact kunnen hebben op Vlaanderen. Daarbij wordt onder “illegale drugs” begrepen: illegale psychoactieve middelen, maar ook het verboden oneigenlijk gebruik van lachgas, evenals het gebruik van verboden prestatiebevorderende middelen (doping). De analyse richt zich zowel op de illegale drugsmarkt en de criminaliteitscijfers als op patronen van gebruik en de bredere impact ervan op gezondheid, omgeving en maatschappelijke overlast. De ambitie om in deze analyse volledigheid na te streven wordt echter wel begrensd door de beschikbaarheid, kwaliteit en actualiteit van de beschikbare data en statistieken. Bovendien moet worden erkend dat het zogenaamde 'dark number' – het aantal incidenten dat niet wordt geregistreerd of gerapporteerd – een aanvullende beperking vormt, waardoor de werkelijke omvang van het fenomeen mogelijk hoger ligt dan op het eerste gezicht uit de bestaande cijfers kan worden afgeleid.

Deze omgevingsanalyse vormt een essentiële basis voor het uitwerken van een gedragen en onderbouwde Vlaamse strategie rond illegale drugs. Door trends en knelpunten inzichtelijk te maken, levert het de noodzakelijke informatie aan om binnen de Vlaamse bevoegdheden beleidskeuzes te sturen en prioriteiten te bepalen. De uiteindelijke Vlaamse strategie zal worden opgesteld in lijn met de ‘Interfederale Strategie voor een Globaal en Geïntegreerd drugsbeleid (2026-2029)’¹, die ruimer is dan illegale drugs en die functioneert als een overkoepelende, transversale strategie. Op die manier wordt er tot een samenhangend en complementair beleid gekomen met respect voor de bevoegdheidsverdeling.

¹ Het is een beleidsdocument opgesteld binnen de Algemene Cel Drugsbeleid dat de overkoepelende visie van zowel de Federale Staat, de Gemeenschappen, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gewesten op het gebruik van drugs en gedragsvormen met verslavend potentieel weerspiegelt. Te raadplegen via: [Interfederale drugsstrategie 2026-2029](#)

1. De illegale drugsmarkt en drugscriminaliteit

1.1 De illegale drugsmarkt

Volgens recente cijfers blijven België en meer specifiek Vlaanderen een belangrijke spil in de productie van verschillende soorten drugs. Bovendien fungeert ons land, dankzij de strategische ligging, de infrastructuur en de verscheidene uitgebreide distributiehubs, als een doorvoerroute voor drugs binnen Europa. Minstens drie regio's spelen hierin een cruciale rol: de Antwerpse haven (Antwerpen-Zeebrugge), die functioneert hierbij als draaischijf voor de invoer van cocaïne en andere drugs, de provincies Limburg en Antwerpen, waar de nabijheid van de Nederlandse grens en de aanwezigheid van talrijke drugslabo's en plantages een rol spelen en Zaventem, dat door de aanwezigheid van de luchthaven een belangrijke transitfunctie vervult voor internationale drugstransporten. Het mag duidelijk zijn dat België en meer specifiek Vlaanderen, ondanks zijn relatief beperkte omvang, jammer genoeg niet moet onderdoen voor de grotere Europese landen als spil in de internationale drugseconomie.

In wat volgt wordt op basis van de meest recente gegevens dieper ingegaan op de verschillende aspecten van de drugsmarkt (productie, import en export en verkoop) en worden ook enkele dynamieken binnen de Belgische en Vlaamse drugsmarkt belicht.² Deze gegevens zijn gebaseerd op de meest recente publicaties en informatie van diverse actoren op het terrein.

1.1.1 Vlaanderen als regio voor productie

In België en Vlaanderen worden verschillende soorten drugs geproduceerd, waaronder cannabis en synthetische drugs. Hieronder volgt een beknopt overzicht van de laatste tendensen.

Cannabis: In België wordt er marihuana geproduceerd, terwijl hasj eerder wordt geïmporteerd. Zo werden in 2022 in het totaal 459 cannabisplantages vastgesteld, waarbij 87.512 planten in beslag werden genomen. Van deze plantages betrof 44% microplantages (2 tot 5 planten), terwijl 4% kon worden geklasseerd als industriële plantages (meer dan 1.000 planten). In 2023 nam het aantal middelgrote en industriële plantages toe. Er werden 466 locaties met plantages geregistreerd, goed voor ongeveer 200.000 in beslag genomen planten. Hiervan viel 30% onder de microplantages, terwijl 12% tot de industriële categorie behoorde.

In 2024 daalde het aantal vastgestelde cannabisplantages dan weer naar 380, variërend van <5 planten (33.2%) tot in industriële schaal (>1000 planten; 12.3%). In 2025 daalde het aantal verder tot 328 cannabisplantages. De plantages werden aangetroffen over het hele Belgische grondgebied, maar vooral in Vlaanderen.

² J. Antoine, M. Balcaen, M. Degreef, K. Fernandez, L. Gremeaux, E. Plettinckx, L. Van Baelen, The drug situation in Belgium in 2022. Annual report from the Belgian REITOX network. Brussels, Belgium, Sciensano, 2024, 229 p. Report number: D/2024.14.440/1. Te raadplegen via: [Drug situation in Belgium](#); jaarverslagen van de federale politie: [jaarverslagen federale politie](#).

Druglaboratoria (labo's): In 2022 werden in België 25 labo's ontdekt, voornamelijk van grote capaciteit en gericht op de productie van verschillende soorten drugs. Een klein deel van deze labo's (8%) hield zich bezig met cocaïne, vooral voor de verpakking en extractie van de drug. Dit was een sterke daling ten opzichte van 2021, toen als gevolg van de decryptie van communicatie via Sky ECC³ nog 41% van de ontdekte labo's gelinkt was aan cocaïneproductie. In 2022 werden slechts twee cocaïnesites aangetroffen: één extractielabo en één herverpakkingssite.

De meeste laboratoria waren echter gericht op de productie van synthetische drugs. Zo was 60% gelinkt aan amfetamineproductie, 20% aan MDMA (de werkzame stof in ecstasy-pillen maar kan ook voorkomen in poeder of kristal) en 8% aan methamfetamine. In bijna de helft van de gevallen (48%) werden ook precursoren aangetroffen. Dit zijn chemische stoffen die gebruikt worden bij de productie van deze drugs. Sommige laboratoria functioneerden als zogenoemde "combilabo's", waar meerdere soorten drugs tegelijk geproduceerd werden. Hierdoor liggen de percentages hoger dan 100%, aangezien één locatie meerdere drugstypes kan omvatten.

In 2023 steeg het aantal ontdekte drugslabo's tot 40, met het merendeel in Vlaanderen en slechts een beperkt aantal in Wallonië. In 2024 daalde dat aantal opnieuw tot 33. Binnen deze 33 labo's werden qua synthetische drugs voornamelijk amfetamine, MDMA en in mindere mate methamfetamine geproduceerd. Daarnaast werden opnieuw locaties ontdekt voor de extractie en (her)verpakking van cocaïne en was er ook een toename van zogenaamde combilabo's alsook een verhoogde productiecapaciteit. In 2025 steeg het aantal aangetroffen labo's opnieuw tot 41, vergelijkbaar met het niveau van 2023 (40). In beide jaren werden bovendien productielocaties voor synthetische cathinonen (krachtige, stimulerende designerdrugs) aangetroffen, wat in 2023 voor het eerst werd vastgesteld. In 2024 werden geen dergelijke locaties geregistreerd.

Dumping- en opslagplaatsen: Naast de ontdekte drugslaboratoria worden er in België ook dumping- en opslagplaatsen geïdentificeerd. In 2022 ging het over 11 opslag- of transportlocaties en 42 illegale dumpingsites. Deze dumpingsites waren voornamelijk gelinkt aan de productie van synthetische drugs. In 54% van de gevallen ging het om afval afkomstig van MDMA-productie, gevolgd door amfetamine (39%), methamfetamine (20%) en in mindere mate cocaïne (5%). Aangezien op bepaalde locaties meerdere soorten drugs geproduceerd worden, zoals in zogenaamde combilabo's, liggen de totale percentages hoger dan 100%. De meeste locaties van afvaldumping en opslag situeerden zich in Vlaanderen, vooral in Antwerpen en Limburg. Door preventieve maatregelen in deze provincies lijkt de activiteit te verschuiven naar West- en Oost-Vlaanderen. In Luik, althans de streek grenzend

³ Operatie Sky is een internationale samenwerking van politiediensten die een crimineel communicatienetwerk blootlegde door de Sky ECC-cryptotelefoons van het Amerikaans-Canadese bedrijf Sky Global te kraken.

aan Limburg, nam het aantal dumpings toe, al is de herkomst vaak onduidelijk door de nabijheid van de Nederlandse grens.

De voorbije jaren is er thans wel een verschuiving merkbaar: het aantal opslagplaatsen neemt licht toe, terwijl het aantal dumpingplaatsen daalt. In 2023 werden 8 opslagplaatsen en 28 dumpingplaatsen vastgesteld. In 2024 steeg het aantal opslagplaatsen naar 12, terwijl het aantal dumpingplaatsen daalde tot 19. Deze dalende trend zet zich verder in 2025, met 14 dumpingplaatsen, terwijl het aantal opslagplaatsen stabiel blijft op 12.

1.1.2 Vlaanderen als transitregio

De invoer en uitvoer van drugs in België en Vlaanderen gebeurt via verscheidene routes, waaronder via de zee, de lucht, post- en pakketzendingen en landroutes, waarbij o.a. gebruik gemaakt wordt van verborgen ruimten in voertuigen. Hieronder volgt een beknopt overzicht van de laatste tendensen.

Via de zee: De zeeweg blijft, en in het bijzonder de haven van Antwerpen, de belangrijkste toegangspoort voor grootschalige drugssmokkel naar Europa. Samen met de havens van Rotterdam en Hamburg vormt Antwerpen een cruciale schakel voor de invoer van cocaïne. In de Vlaamse zeehavens (Antwerpen en Zeebrugge) nam het aantal cocaïne-inbeslagnames tussen 2020 en 2023 sterk toe: van 70 ton in 2020 tot een record van 121 ton in 2023, waarvan 116 ton in Antwerpen en 5 ton in Zeebrugge. In 2024 volgde echter een scherpe daling tot 44,3 ton, waarna de onderscheppingen in 2025 opnieuw stegen tot 55 ton. Ook de haven van Gent wordt meer en meer gebruikt om drugs in te voeren. Zo onderschepte de politie er in maart 2026 nog 70 kilogram cocaïne. Een jaar eerder, in februari 2025, werd in de Gentse haven al eens 55 kilogram cocaïne in beslag genomen.⁴

Parallel daarmee passen criminele netwerken steeds nieuwe modi operandi toe, waardoor cocaïne moeilijker traceerbaar wordt. De drug wordt bijvoorbeeld vermengd met plastic, karton of bepaalde vloeistoffen. Daarnaast wordt cocaïne ook chemisch gecamoufleerd door ze met behulp van uiteenlopende chemicaliën te verwerken in andere producten, zoals steenkool, cacaopoeder, meststoffen, visvoer of houtpellets. Daarbij gaat het niet om eenvoudig mengen: de cocaïne wordt op moleculair niveau gekoppeld aan een dragermateriaal, waardoor ze niet langer herkenbaar is. Dit vormt een verdere stap in vergelijking met technieken waarbij cocaïne wordt opgelost en nadien opnieuw uitgehard in bijvoorbeeld spijkerbroeken of voetbalshirts. Daarnaast blijft de zogenaamde rip-off-techniek wijdverspreid, waarbij drugs worden verstopt tussen een reguliere containerlading. Ook de Trojaanse methode wordt frequent toegepast: hierbij worden personen in een lege container het haventerrein binnengesmokkeld. Deze container wordt naast een gecontamineerde container geplaatst, waarna de cocaïne wordt overgeladen. De container kan vervolgens als

⁴[Federale Politie - Cocaïne ontdekt in bulkschip in Gentse haven](#); [Openbaar Ministerie - cocaïne in beslag genomen Gentse haven](#).

zogenaamd “leeg” het terrein verlaten, wat de kans op douanecontrole aanzienlijk verkleint. Deze kwetsbaarheid beperkt zich bovendien niet tot de zeehavens zelf. Containers die via Antwerpen Europa binnenkomen, kunnen zonder bijkomende controles doorstromen naar binnenhavens, zoals de Port of Limburg in Genk. Hierdoor kunnen drugs relatief ongemerkt verder landinwaarts worden verspreid.

Wat de herkomst betreft, was Ecuador in 2022 voor België de belangrijkste bron van cocaïne, gevolgd door Colombia en Panama. Deze Zuid-Amerikaanse smokkelroutes bleven ook in 2023 dominant. In 2024 werd daarnaast een toenemend belang van West-Afrika zichtbaar als doorvoerhub voor cocaïne uit Zuid-Amerika. In 2025 bleef Ecuador de voornaamste bron, terwijl ook Costa Rica aan belang won.

Als we deze vaststellingen vergelijken met andere landen zoals Nederland, zien we dat er daar de afgelopen jaren een daling van de cocaïne-inbeslagnames vastgesteld. In de haven van Rotterdam daalde het aantal onderschepte kilo's in 2025 tot 11.500 kilo cocaïne ten opzichte van 25.000 kilo in 2024. Ook in de haven van Vlissingen was er sprake van een daling. Hier werd in 2025 ruim 7.000 kilo onderschept, ten opzichte van bijna 9.600 kilo in 2024. Het aantal inbeslagnames bleef met 12 vangsten in Vlissingen gelijk aan dat van het voorgaande jaar. Opvallend is dat de onderschepte zendingen steeds kleiner worden, wat erop kan wijzen dat criminelen hun risico's spreiden.⁵ Tegelijkertijd is in Spanje sprake van een spectaculaire toename van cocaïne-inbeslagnames, waardoor het land dreigt uit te groeien tot de nieuwe draaischijf van de cocaïnesmokkel in Europa. In 2023 werd met 142 ton een recordhoeveelheid onderschept. Die trend zette zich door in 2024, onder meer met een historische vangst van 13 ton cocaïne in één container in de haven van Algeciras, de grootste ooit in Spanje. In Barcelona werd datzelfde jaar nog eens 17 ton in beslag genomen door acties van de Guardia Civil. Sinds 2023 overtreft Spanje daarmee zowel België als Nederland wat betreft het totale volume aan onderschepte cocaïne.

Naast cocaïne worden in België ook andere drugs via zeevracht aangetroffen. In 2022 ging het bij heroïne voornamelijk om zendingen uit Iran, de Verenigde Arabische Emiraten en Turkije. In 2023 kwam daar Georgië bij. Hasj werd vooral over land ingevoerd vanuit Marokko, maar ook via zee vanuit Spanje en Libanon. In 2024 werd bovendien een stijging vastgesteld in de invoer van marihuana uit Canada. Alleen al in 2024 werd in de haven van Antwerpen 16 ton marihuana en hasj in beslag genomen. In 2025 werd er in de havens 15 ton cannabis uit Canada, bestemd voor België, in beslag genomen. In totaal onderschepte de Belgische douane in de haven van Antwerpen meer dan 21 ton marihuana, waarbij sommige containers andere Europese landen als eindbestemming hadden.

Via de lucht: In 2022 en de daaropvolgende jaren werd vastgesteld dat via de lucht voornamelijk cocaïne wordt gesmokkeld. In de luchtvracht werd in 2024 720 kg cocaïne

⁵ Te raadplegen via: [Douane onderschept minder cocaïne in 2025, smokkel steeds diverser | Douane Nederland](#)

onderschept, een stabiel cijfer, maar het aantal onderschepte drugszendingen in de passagiersluchtvaart steeg van 300 dossiers (2023) naar 430 dossiers (2024).

Deze cijfers wijzen op een toenemende diversificatie van smokkelroutes, met een sterke toename via post, pakketten en personenvervoer. Uit inbeslagnames blijkt dat de drugs vaak werden verstopt in bagage (28%), in de structuur van de bagage (16%) of op/in het lichaam of kleding van de passagiers (8%). De voornaamste herkomstlanden van luchttransporten met cocaïne waren Curaçao en de Dominicaanse Republiek. Wat cannabis betreft nam in vergelijking met 2024 de hoeveelheid cannabis die bij passagiers werd aangetroffen in 2025 toe met 271%: van 475,8 kg in 2024 naar 1 767,4 kg in 2025. Het merendeel van deze invoer was afkomstig uit Thailand (1 409 kg), gevolgd door zendingen uit de Verenigde Staten en Canada.

Via post- en pakketzendingen: De verkoop van drugs via het internet, darknet en sociale media (apps zoals Telegram, Wire & Snapchat) zorgt voor een aanzienlijke toename in het drugsverkeer via pakketten en postzendingen. Aangezien verschillende transportbedrijven distributiehubs in België hebben, worden er veel drugs onderschept terwijl ze onderweg zijn naar andere landen. Daarnaast is een deel van de geproduceerde of ingevoerde drugs ook bestemd voor binnenlandse consumptie. Cannabis wordt vooral via postpakketten ingevoerd vanuit Californië (VS) en synthetische drugs (MDMA en ketamine) wordt vooral geëxporteerd vanuit België naar tal van landen wereldwijd. Wat cannabis betreft werd er in 2025 in het totaal 1 681 kg marihuana onderschept in 458 zendingen uit de Verenigde Staten, bestemd voor België. Daarnaast ging het om 106 kg (6 inbeslagnames) afkomstig uit Spanje en 72 kg (7 inbeslagnames) uit Thailand. Deze smokkelmethode zette zich sinds 2023 en 2024 ook voort wat betreft amfetamine en MDMA.

Via verborgen ruimten in voertuigen: De verborgen ruimten in voertuigen zijn vaak mechanisch of elektrisch beveiligd en worden vaker ontdekt dan voorheen. In 2022 werden 95 voertuigen met zulke ruimtes onderschept, met daarin in totaal o.a. €1,7 miljoen, 1.785 kg cocaïne, 95 kg hasj en diverse wapens en luxeartikelen. Daarnaast werden 43 Belgische voertuigen in het buitenland aangetroffen met vergelijkbare ladingen, waaronder €1,1 miljoen, 507 kg cocaïne en 36 kg heroïne. Ook via post- en koeriersdiensten werd drugs verspreid. Bij 31 arrestaties in 2022 werd onder meer 44.586 ecstasy-tabletten, 4.420 doses LSD en aanzienlijke hoeveelheden hasj, ketamine, amfetamines en cocaïne in beslag genomen.

Om het gebruik van dergelijke verborgen ruimtes een halt toe te roepen werd in 2024 het installeren of gebruiken van voertuigen met een zelfgebouwde verborgen ruimte strafbaar gesteld, zelfs als er geen verboden middelen in verstopt zitten.⁶

⁶ Artikelen 40 en 41 van de Wet van 18 januari 2024 om justitie menselijker, sneller en straffer te maken III, BS 26 januari 2024.

1.1.3 Vlaanderen als handelsregio

Drugs worden steeds vaker verkocht via verscheidene kanalen en op diverse locaties. Volgens de Drug Vibes-bevraging van 2025, een jaarlijkse online enquête naar de kenmerken van personen van 18 jaar en ouder die in België verbleven en in de afgelopen 30 dagen drugs hebben gebruikt, en gebaseerd op gegevens die in 2025 bij 118 personen werden verzameld, blijkt dat in België de aankoop van drugs via dealers de meest voorkomende bron van levering is.⁷ Zo koopt 39% amfetamine via een dealer, tegenover 32% voor cannabis, 60% voor cocaïne, 55% voor ketamine en 45% voor ecstasy/MDM.

Volgens het evaluatieonderzoek in 2022 van spuitenruilprogramma's⁸ in de Vlaamse Gemeenschap koopt 44,5% hun drugs op straat, terwijl 50% de drugs thuis of bij de dealer laat afleveren. Er is een stijging in leveringen aan huis, terwijl de aankoop op openbare plaatsen afneemt.⁹ Uit de RADAR-heroin-23-studie blijkt dan weer dat 81% van de respondenten hun heroïne kocht via een dealer. De rest kreeg het via vrienden of door onderling te delen. Niemand gaf aan heroïne online te hebben gekocht. Meer dan de helft van de deals vond plaats op straat en één op de drie in een publieke ruimte, zoals een café of restaurant.¹⁰

Uit onderzoek uit 2020 naar het gebruik van cryptomarkten voor drugsaankopen blijkt dat Belgische drugshandelaars slechts 1% van deze markt uitmaken, al vertoont hun aandeel wel een stijgende trend. De kopers zijn mannen in de twintig of dertig, die recreatief gebruik maken van verschillende stoffen zoals cannabis, ecstasy, ketamine en amfetaminen. Hoewel de frequentie van aankopen via cryptomarkten varieert, geeft ongeveer 25% van de gebruikers aan maandelijks drugs aan te kopen. De redenen voor het kopen via cryptomarkten zijn het grotere aanbod, hogere kwaliteit en lagere prijzen.¹¹

1.1.4 Dynamieken binnen de drugsmarkt

De drugsmarkt in België en Vlaanderen wordt beïnvloed door verschillende dynamieken. Dit kwam onder meer naar voren in een recent onderzoek van het Vlaams Vredesinstituut uit 2024 over het drugsgeweld in België alsook in een recent onderzoek van European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (EUROPOL).¹² In wat volgt worden enkele opvallende trends toegelicht.

⁷ Drug Vibes-bevraging 2025: [Drug Vibes-bevraging](#)

⁸ Programma's waarbij gebruikt injectiemateriaal geruild kan worden voor steriel materiaal.

⁹ T. Windelinckx, Rapport evaluatie onderzoek spuitenruil Vlaanderen 2022. Vlaamse Spuitenruil, Free Clinic vzw, Antwerpen.

¹⁰ Balcaen M. Een profielschets van heroïne in België – Samenvatting van de resultaten van RADAR-heroin-23, Registratiejaar 2023. Brussel, België: Sciensano. Wettelijk depotnummer: D/2023.14.440/62. Te raadplegen via: [RADAR-heroin-23](#)

¹¹ From the alley to the web. The rise of illicit drug trade on crypto markets and the involvement of Belgian buyers and vendors (Cryptodrug), Belgian Science Policy Office 2020 – 24 p. Te raadplegen via: [Belspo](#)

¹² A. De Schutter, Drugsgeweld in België: intimidatie, reputatie en de onderwereld, Vlaams Vredesinstituut, Brussel, december 2024. Te raadplegen via: [Drugsgeweld in België](#) ; EUROPOL, 'Decoding the EU's most threatening criminal networks, 2024. Te raadplegen via: [Decoding EU's most threatening criminal networks](#)

Belgisch-Nederlandse netwerken: Er is op de drugsmarkt een nauwe verwevenheid tussen enerzijds België en Vlaanderen en Nederland anderzijds. In een recent EUROPOL-onderzoek werden 821 criminele netwerken in kaart gebracht die zich onder andere met drugscriminaliteit, fraude en mensenhandel inlaten en waarvan er meer dan 100 actief zijn in België. Opvallend zijn de Belgisch-Nederlandse netwerken, die dankzij hun nabijheid, gedeelde taal en sterke verbindingen tussen havens als Antwerpen en Rotterdam efficiënt kunnen opereren. De kernleden hebben vaak de Belgische of Nederlandse nationaliteit, maar roots in landen zoals Marokko, Turkije of Albanië. Andere betrokken nationaliteiten zijn onder meer Albanees, Brits, Italiaans en Turks. Deze netwerken richten zich vooral op cocaïnesmokkel, en in mindere mate op cannabishandel en witwassen. Ze zijn actief in meer dan 40 landen, met focus op België, Nederland, Duitsland, Spanje en de Verenigde Arabische Emiraten.

Grensoverschrijdende criminaliteit tussen Vlaanderen en Nederland: De gedeelde grens tussen Vlaanderen en Nederland brengt onvermijdelijk grensoverschrijdende criminaliteit met zich mee. Zo zijn voor Nederlandse drugscriminelen de Vlaamse provincies Limburg en Antwerpen aantrekkelijke locaties om cannabisplantages en laboratoria voor synthetische drugs op te zetten. Zij maken daarbij slim gebruik van de strategische ligging van deze grensregio's: enerzijds om hun producten verder te verspreiden op de Europese markt, anderzijds om te profiteren van verschillen in wetgeving en handhaving tussen Nederland en België waardoor de vervolging vaak bemoeilijkt wordt.

Tegelijkertijd wijzen recente analyses op de aanwezigheid van criminele netwerken met Surinaamse connecties die actief zijn in de smokkel van verdovende middelen naar Europa. Deze netwerken opereren vaak via migratieroutes, nepadressen of tussenpersonen in de grensregio en versterken zo het grensoverschrijdende karakter van de drugseconomie.¹³

De aanwezigheid van deze diverse actoren – gaande van Nederlandse drugsproducenten tot netwerken met internationale vertakkingen – maakt de situatie in de Vlaams-Nederlandse grensregio bijzonder complex.

Toename van zichtbaar druggeweld: Hoewel geweld en intimidatie inherent zijn aan illegale markten, blijven ze doorgaans onder de radar. Criminelen vermijden immers vaak openlijk geweld, omdat dit ongewenste aandacht trekt van politie en justitie en potentiële partners binnen hun logistieke netwerken kan afschrikken. Toch is er in België de laatste jaren een duidelijke trendbreuk zichtbaar: druggerelateerd geweld neemt niet alleen toe, maar wordt ook steeds zichtbaarder in het straatbeeld. Waar dit geweld vroeger sporadisch en buiten het publieke oog plaatsvond, zien we vandaag frequenter en steeds explicieter geweld in woonwijken en publieke ruimtes. Het gaat hierbij om een toename van het aantal brandbommen en aanvallen met vuurwapens op woningen en bedrijfspanden. De melding van overlast door onder meer druggebruik door burgers steeg tussen 2018 en 2021 met 2% en nog

¹³ Gazet van Antwerpen, *Van illegale migratie tot drugssmokkel: de Surinaamse aanwezigheid in de Kempen* (2024), te raadplegen via: [persartikel GvA](#)

eens met 3% tussen 2021 en 2024. Het geweld heeft voornamelijk te maken met de cocaïnemarkt.

Op groothandelsniveau draait het geweld vooral om intimidatie en vergelding, vaak naar aanleiding van misgelopen leveringen vanuit het productieland. Zo kende het arrondissement Antwerpen in 2022 een sterke toename van zichtbaar drugsgeweld, voornamelijk door intimidatietechnieken. In 2023 registreerde de politie meer dan 200 druggerelateerde geweldsincidenten, waarvan een aanzienlijk deel te maken had met intimidatie en vergeldingsacties gelinkt aan internationale cocaïnetransporten via de haven.¹⁴ In veel gevallen worden niet de betrokken criminelen zelf gevisieerd, maar wel hun woningen, handelszaken of die van familieleden. Sinds 2017 is ook het aantal vuurwapenincidenten gestegen, en vanaf 2019 worden ook steeds vaker explosieven, en brandversnellers gebruikt om zo angst te zaaien en druk te leggen op de betrokkenen.

Deze trend beperkt zich al enige tijd niet meer tot het groothandelsniveau. Ook op het niveau van de distributie en consumentenmarkt wordt de territoriale strijd om een vruchtbare afzetmarkt uitgevochten tussen rivaliserende bendes. Het geweld op de consumentenmarkt is echter eerder van interpersoonlijke aard, waardoor hier ook meer gewonden en doden vallen.

Ook de aard van de drugsmarkt kan een invloed hebben op de aanwezigheid en intensiteit van geweld. In België - en met name in Antwerpen en Brussel - wordt het toenemende drugsgeweld vaak gelinkt aan de cocaïnemarkt. Dat blijkt ook uit de cijfers: in Antwerpen werden er in 2025 een 160-tal feiten van druggerelateerd geweld geregistreerd. Daarnaast veroorzaken ook de synthetische drugs- en cannabismarkt geweld, vooral in Belgisch en Nederlands Limburg. Toch blijft dit geweld minder zichtbaar dan in de cocaïnehandel, waar deze groothandelsconflicten sneller leiden tot intimidatie, schietpartijen en gebruik van explosieven.

De aanwas van jongeren in het criminele milieu: Een opvallende en zorgwekkende evolutie in de druggerelateerde criminaliteit is de toenemende aanwezigheid van jongeren,. In Limburg ziet men bijvoorbeeld steeds vaker jonge Nederlandse daders die de grens oversteken om geweldsdelicten te plegen in het kader van drugshandel. Daarnaast worden ook lokale jongeren geronseld, vaak via sociale media. Deze jongeren, meestal afkomstig uit sociaal kwetsbare situaties, worden verleid door de belofte van snel geld, status en groepsaanvaarding en bevinden zich dus op het snijvlak van dader en slachtoffer.¹⁵

Ook in Antwerpen raken jongeren betrokken bij drugsgeweld , waaronder zelfs kinderen vanaf 13 jaar. Ze worden gelokt met de belofte van een groot bedrag voor ogenschijnlijk een 'klein klusje', zoals het op de uitkijk staan, cocaïne uit een container halen of gewelddadige acties

¹⁴ Politiezone Antwerpen & Federale Politie, Criminaliteitsstatistieken 2023 – Gerechtelijke feiten en drugsgelateerd geweld, gepubliceerd 2024.

¹⁵ Politie Limburg, Jaarverslag 2023 – Grensoverschrijdende drugscriminaliteit, 2024.

uitvoeren.¹⁶ Daarnaast blijkt uit meldingen dat er ook Nederlandse kinderen en jongeren door drugsbaronnen uit Dubai en Turkije worden gerekruteerd om dit soort gewelddaden te verrichten. Het fenomeen van de zogeheten “minderjarige uithalers” illustreert deze trend duidelijk: in 2024 werden 16 minderjarigen opgepakt in het Antwerpse havengebied, hoofdzakelijk afkomstig uit Nederland. In de eerste maanden van 2025 was het aantal gevallen bijna verdubbeld tot 31, wat toen wees op een duidelijke intensivering van de inzet van jongeren binnen criminele netwerken. In het totaal gaat het in 2025 om 41 minderjarigen.¹⁷

Bovendien wordt er binnen de werking van het jeugddelinquentierecht ook vastgesteld dat jongeren (ook wanneer zij meerderjarig worden) en hun familie vaak onder zware druk staan. Familieleden van gearresteerde jongeren worden regelmatig bedreigd tijdens hun voorhechtenis of detentie, en er worden bedragen aangeboden om hen tot zwijgen te bewegen of verklaringen te beïnvloeden. Dit toont hoe diepgaand de controlemechanismen van criminele organisaties reiken en hoe moeilijk het is voor jongeren om deze netwerken te verlaten.

Ook in Brussel is de betrokkenheid van jongeren bij drugsgeweld een structureel probleem. Straatkinderen en niet-begeleide minderjarige migranten uit Marokko en Algerije worden er vaak gedwongen om cocaïne te verkopen. Deze jongeren worden bedreigd met geweld, marteling of seksueel misbruik als zij hun opdrachten niet uitvoeren. Geweld escaleert bovendien vaak wanneer een lading verloren gaat of onderschept wordt.

Het blijft voor jongeren – zelfs wanneer zij aanvankelijk vrijwillig deelnemen aan criminele activiteiten – bijzonder moeilijk om deze netwerken te verlaten. Zowel zichzelf als hun familie worden in vele gevallen bedreigd, wat het verlaten van het criminele milieu tot een gevaarlijke onderneming maakt, met ernstige risico's voor hun eigen veiligheid en die van hun omgeving.

Van de onder- naar de bovenwereld: Drugscriminaliteit beperkt zich al lang niet meer tot de clandestiene onderwereld. Om hun illegale handel vlot te laten verlopen, maken drugscriminelen en criminele organisaties doelbewust gebruik van personen die een strategische beroepsfunctie uitoefenen, zoals bijvoorbeeld havenmedewerkers, mensen die werkzaam zijn bij logistieke bedrijven, douaniers, etc. Deze sleutelposities zijn cruciaal om de aanvoer en uitvoer van drugs te faciliteren en om in beslag genomen ladingen opnieuw te onderscheppen. Zo werden er eind 2023 nog meerdere havenarbeiders en ook douaniers bedreigd met een mes in de Antwerpse haven door overvallers die op zoek waren naar een lading in beslag genomen cocaïne.¹⁸ In sommige gevallen worden deze personen bovendien onder druk gezet via openlijke intimidatie- en chantagetactieken en vaak met bedreigingen richting familieleden om deze personen te overtuigen alsnog hun medewerking te verlenen

¹⁶ Federale Politie, Jaarverslag 2023 – Georganiseerde criminaliteit en jeugdbetrokkenheid, Brussel, 2024 te raadplegen via: [Jaarverslag federale politie](#)

¹⁷ Federale Politie, Jaarverslag 2025: <https://www.politie.be/jaarverslag-federalepolitie>

¹⁸ Zie in dit verband: [Overval op douane in Antwerpse haven](#)

Ook in België en Vlaanderen is er sprake van wat men “ondermijnende criminaliteit” noemt: de infiltratie van illegale economieën in legale structuren. Wat concreet betekent dat de drugscriminaliteit doordringt in onze legale economie. Dit gebeurt onder meer via sectoren zoals de horeca, kapperszaken en wasstraten die hiervoor worden misbruikt.¹⁹ Deze verwevenheid tussen onder- en bovenwereld is echter geen louter Belgisch fenomeen. Op Europees niveau wordt een gelijkaardig patroon vastgesteld. Volgens het eerdergenoemde EUROPOL-onderzoek blijkt dat maar liefst 86% van de criminele netwerken gebruik maakt van legale bedrijfsstructuren om hun illegale activiteiten te ondersteunen. Ze doen dit door zelf ondernemingen op te richten of bestaande bedrijven over te nemen.

Vooraf de bouw, horeca en logistieke sector blijken bijzonder kwetsbaar aangezien deze sectoren vaak cash-intensief zijn en daardoor moeilijker te controleren. Dergelijke structuren worden vaak ingezet om criminele winsten wit te wassen onder meer via vastgoedtransacties, de aankoop van luxeproducten of investeringen in legitieme ondernemingen. Dit is ook de vaststelling ruimer in Europa.²⁰ Daarnaast deïnen drugscriminelen er niet voor terug om de confrontatie met overheidsinstellingen, private actoren (bijvoorbeeld journalisten) rechtstreeks aan te gaan. Zo moest in november 2024 nog een Antwerpse onderzoeksrechter enkele weken onderduiken na bedreigingen uit het drugsmilieu. Dergelijke incidenten tonen hoever criminele organisaties bereid zijn te gaan om hun activiteiten te beschermen. Ook de Brusselse procureur des Konings werd in 2025 bedreigd vanuit het drugsmilieu.

1.2 De drugscriminaliteit in statistieken

De vaststellingen die worden gedaan met betrekking tot de werking en evolutie van de illegale drugsmarkt (*cf. supra*), vinden hun weerslag in o.a. de politiestatistieken, parketstatistieken, de statistieken van het gevangeniswezen, de Vlaamse justitieuhuizen die o.a. instaan voor de uitvoering van alternatieve straffen en maatregelen voor volwassenen alsook in de statistieken over jeugdcriminaliteit.

1.2.1 Politiestatistieken

In de criminaliteitsstatistieken van de federale politie worden deze ontwikkelingen zichtbaar aan de hand van geregistreerde inbreuken op de drugswetgeving en verkeerswetgeving.

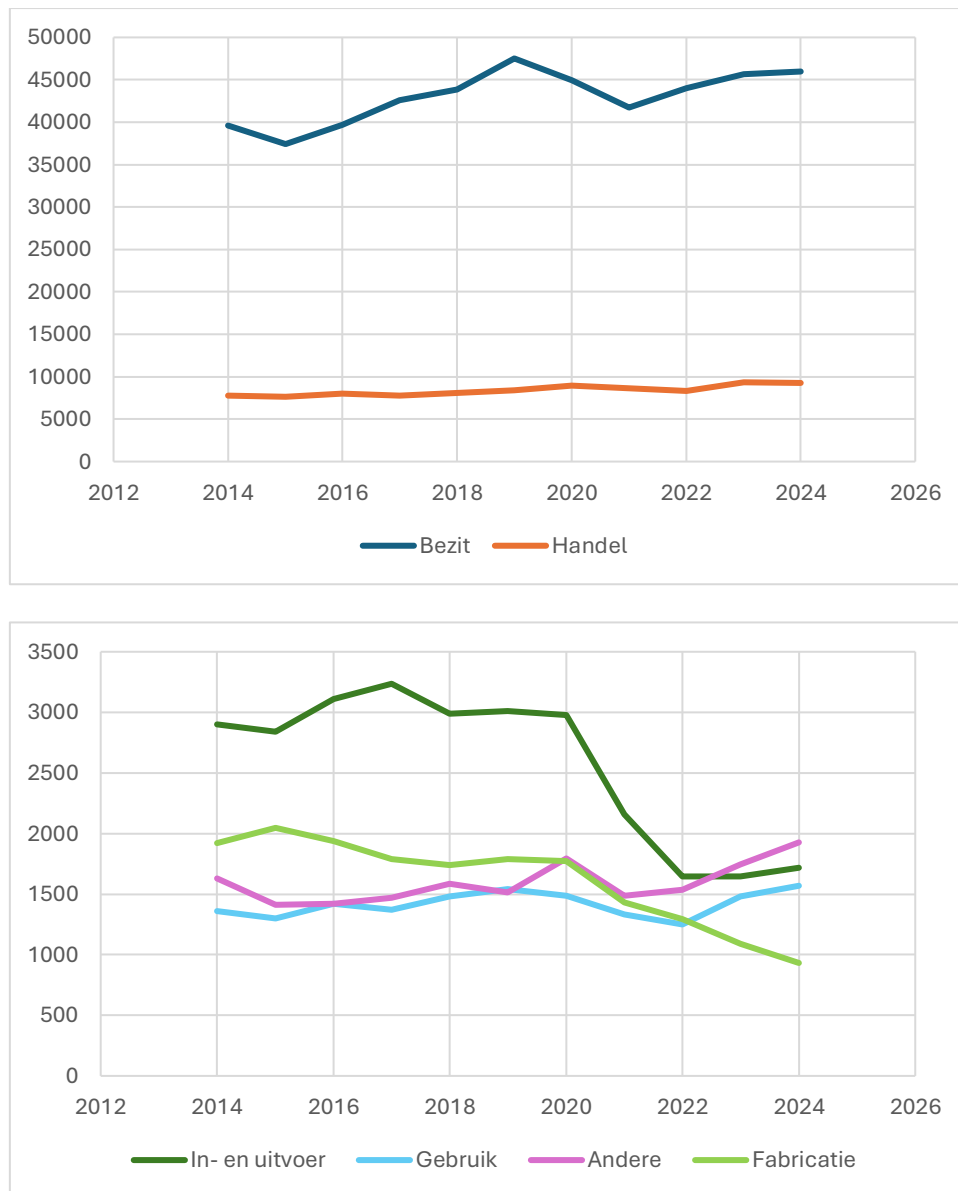
Statistieken drugsinbreuken (met uitzondering van verkeersinbreuken): De categorie van inbreuken op de drugwetgeving wordt voornamelijk onderverdeeld in volgende subcategorieën: inbreuken betreffende bezit, handel, in- en uitvoer, gebruik, fabricatie en

¹⁹ J. Janssens & C. Colman, C. (2018). ‘Het hobbelige parcours van bestuurlijke handhaving van georganiseerde criminaliteit en informatie-uitwisseling in België: al puzzelend naar een sluitend model’, *Panopticon*, 2018; 4(39), 360-372; J. Janssens, C. Colman en T. Smet. *Risicoanalyse van Ondermijnende Criminaliteit - Criminalité Déstabilisante in Belgische economische sectoren*, De Morgen, 1 oktober 2024: retrieved from: [Interview De Morgen](#) ; J. Van der Aa & S. Reyntjens, Nieuw onderzoek: “De illegale economie is in Borgerhout groter dan de legale”. *Gazet van Antwerpen*, 24 februari 2018 Retrieved from [Interview GvA](#)

²⁰EUROPOL, ‘Decoding the EU’s most threatening criminal networks, 2024. Te raadplegen via: [Decoding EU's most threatening criminal networks](#)

andere. De evolutie van deze inbreuken over de periode 2014-2024 wordt in figuur 1 weergegeven. Voor 2025 zijn afzonderlijk gegevens beschikbaar tot en met het tweede trimester. Deze cijfers geven een gedeeltelijk beeld en zijn niet rechtstreeks vergelijkbaar met de voorgaande volledige jaren. De voorlopige gegevens per categorie suggereren evenwel dat de evolutie in 2025 indicatief in lijn ligt met de tendensen van eerdere jaren. De geografische spreiding van de inbreuken per categorie, per Vlaamse provincie voor het jaar 2024 wordt weergegeven in figuur 2.

Figuur 1 Evolutie drugcriminaliteit op nationaal niveau (2014-2024)²¹

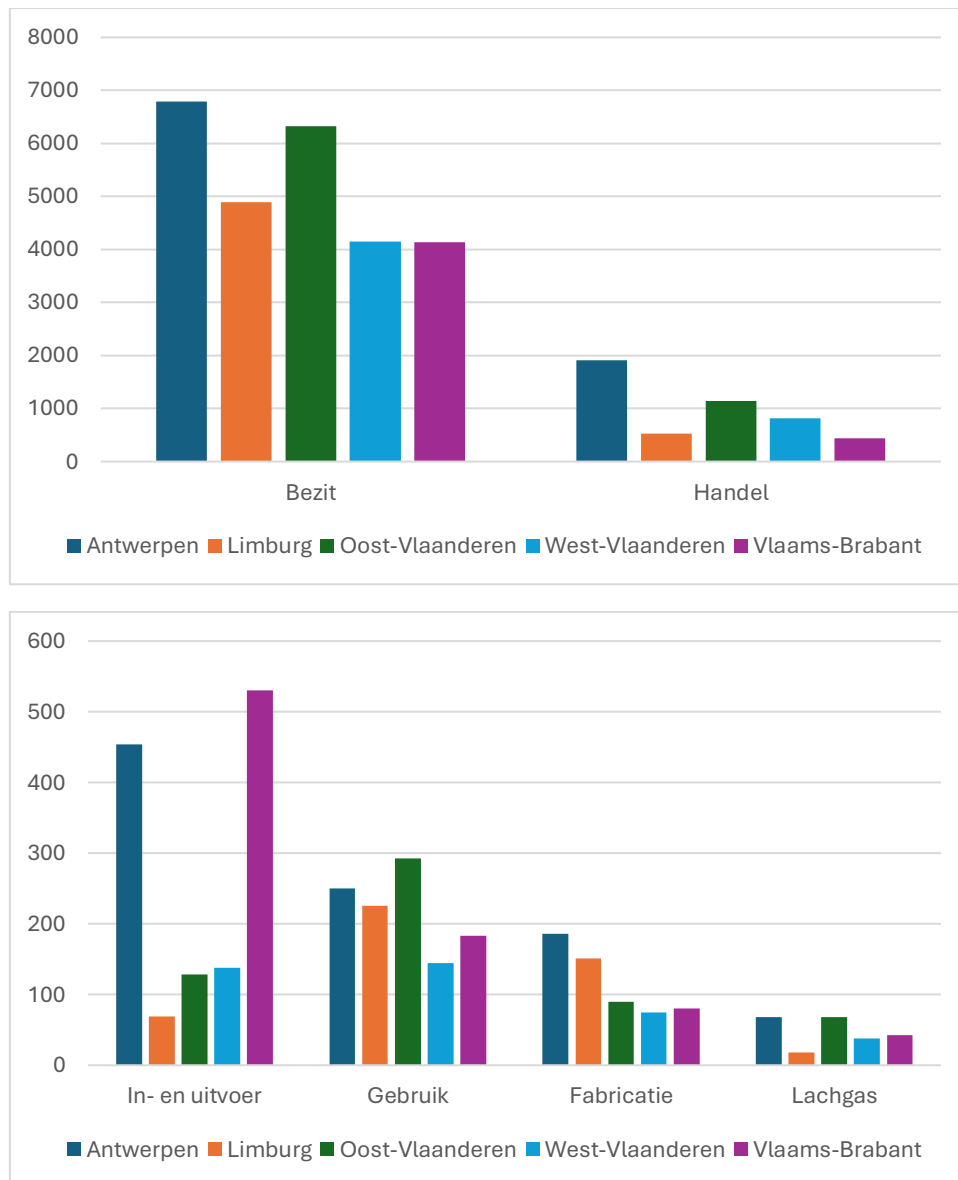

Het merendeel van de inbreuken op de drugswetgeving betreft het bezit van illegale drugs. Het aantal vaststellingen voor bezit stijgt tussen 2015 en 2019, daalt tijdens de coronajaren (2019–2021), maar neemt vanaf 2022 opnieuw licht toe. Voor handel zien we over de periode

²¹ Te raadplegen via: [Criminaliteitsstatistieken politie](#)

2014-2024 een geleidelijke toename (met uitzondering van 2017, 2021 en 2022). Inbreuken rond de fabricatie van drugs zijn sinds 2015 dan weer gedaald (met uitzondering van 2019). Vanaf 2020 is ook het aantal inbreuken bij in- en uitvoer sterk afgenomen. Dit zegt echter niets over het volume van de inbeslagnames, dat in 2023 nog piekte met de inbeslagname van 116 ton cocaïne in de haven van Antwerpen (*cf. supra*). Tot slot werden in 2024 voor het eerst ook inbreuken geregistreerd over distikstofmonoxide (lachgas). Voor het jaar 2024 gaat over 362 geregistreerde inbreuken.

Figuur 2 Geografische spreiding drugsinbreuken per categorie, per provincie (2024)²²

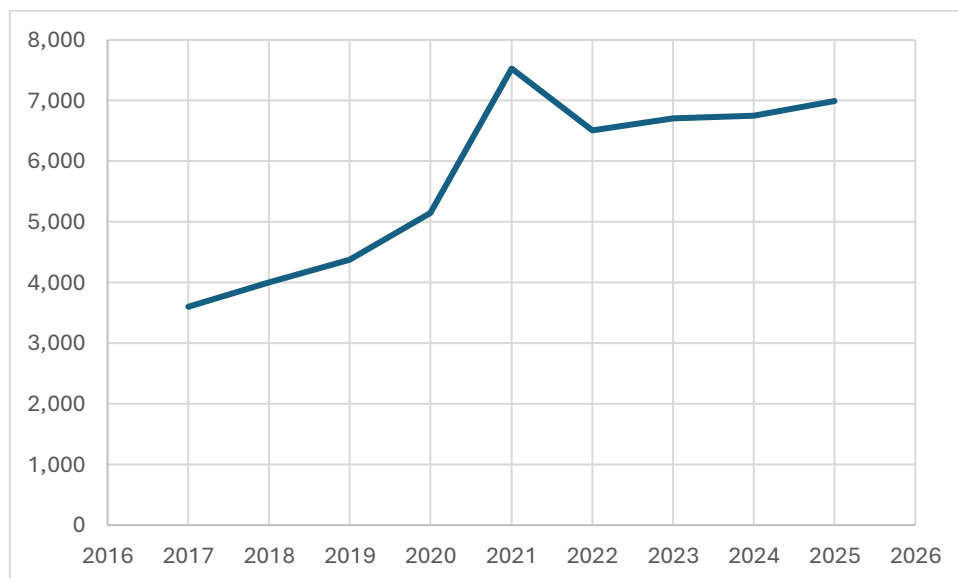
Voor het jaar 2024 vormt drugsbezit voor alle provincies veruit de grootste categorie, met de hoogste aantallen in Antwerpen (6.787) en Oost-Vlaanderen (6.329), gevolgd door Limburg (4.894). Ook bij drugshandel neemt Antwerpen een uitgesproken koppositie in (1.907), ruim

²² Te raadplegen via: [Criminaliteitsstatistieken politie](#)

boven Oost-Vlaanderen (1.144), wat de rol van de provincie als belangrijk knooppunt binnen de drugsmarkt bevestigt. De categorie in- en uitvoer vertoont een afwijkend patroon, waarbij Vlaams-Brabant het hoogste aantal inbreuken registreert (530), nog vóór Antwerpen (454), mogelijk als gevolg van belangrijke logistieke assen en transportstromen. Voor drugsgebruik zijn de verschillen tussen provincies minder uitgesproken: Oost-Vlaanderen scoort het hoogst (293), gevolgd door Antwerpen (250) en Limburg (226), wat wijst op een relatief gelijkmatige verspreiding. Fabricatie-inbreuken blijven overal beperkt, maar komen relatief vaker voor in Antwerpen (186) en Limburg (151). Tot slot blijven ook de inbreuken rond lachgas numeriek beperkt, met iets hogere cijfers in Oost-Vlaanderen (68) en Antwerpen (68), mogelijk gelinkt aan stedelijke en recreatieve contexten. De inbreuken rond lachgas blijven numeriek beperkt en werden in 2024 bovendien voor het eerst afzonderlijk geregistreerd. Deze cijfers dienen uiteraard ook bekeken te worden in het licht van onder andere de bevolkingsdichtheid en de stedelijke/landelijke context.

Statistieken verkeersinbreuken - rijden onder invloed van drugs. De federale politie houdt afzonderlijke statistieken bij over verkeersinbreuken, waarbij ook telkens een subcategorie 'drugs' wordt voorzien.²³ De evolutie van deze inbreuken over de periode eerste semester 2017-2025 wordt in figuur 3 weergegeven, terwijl de geografische verschillen per provincie voor het eerste semester 2025 in figuur 4 wordt weergegeven.

Figuur 3 evolutie verkeersinbreuken 'rijden onder invloed van drugs' nationaal (eerste semester 2017 – 2025)

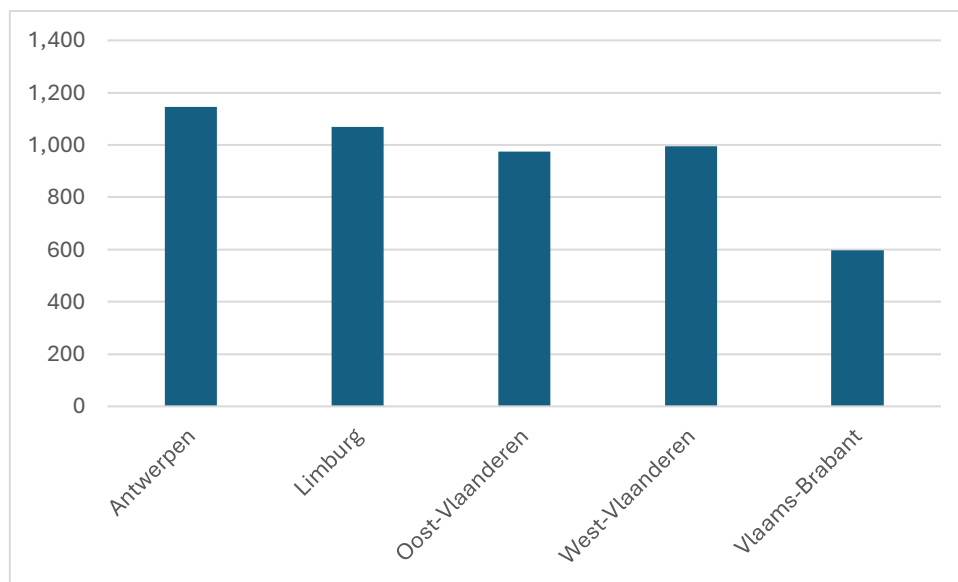

²³ Te raadplegen via: [Politiestatistieken verkeer](#)

Het aantal verkeersinbreuken door rijden onder invloed van drugs is sinds 2017 (eerste semester) aanzienlijk gestegen, van 3.601 in 2017 naar 6.990 in 2025, met in 2021 zelfs een piek van 7.529. Een verklaring hiervoor is momenteel evenwel niet voorhanden.²⁴

In aanvulling hierop, blijkt uit een recent onderzoek van het Drugscommissariaat (CNDC) en het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC)²⁵ wel dat voor het jaar 2023 cannabis (58%), cocaïne (33%) en amfetamine (13%) de meest gedetecteerde stoffen waren. Uitgebreidere laboratoriumanalyses spoorden ook andere stoffen, zoals ketamine, cathinonen ('mefi'), metamfetamine en semi-synthetische cannabinoïden op. Het onderzoek wijst tevens op een trend van toenemend polydrugsgebruik, waarbij meerdere drugs gelijktijdig worden gebruikt.

Figuur 4 Geografische spreiding per provincie (eerste semester 2025)²⁶

In 2025 (eerste semester) registreerden Antwerpen en Limburg de meeste inbreuken en Vlaams-Brabant de minste.

1.2.2 Correctionele parketstatistieken

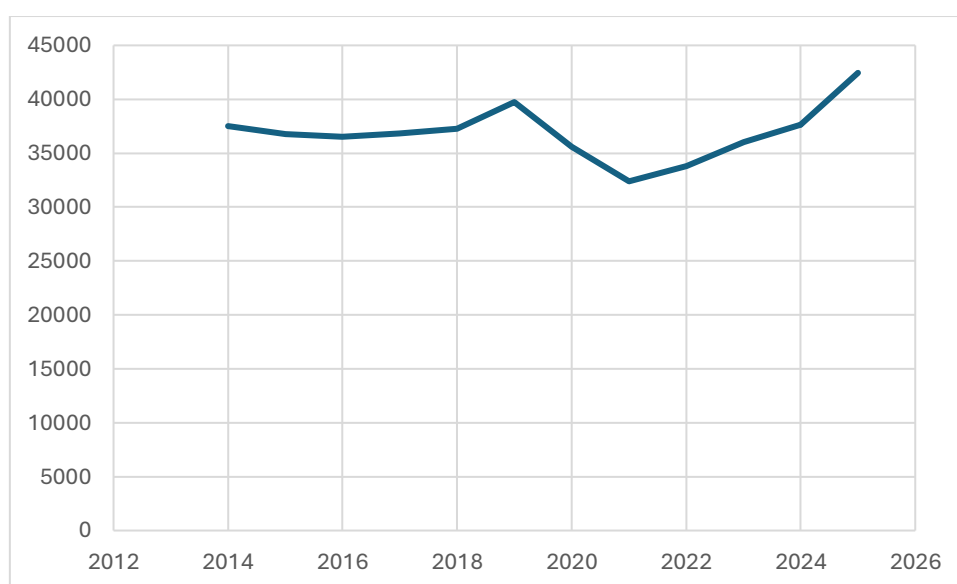
In de correctionele parketstatistieken van het openbaar ministerie worden gegevens bijgehouden over de instroom van zaken per type tenlastelegging. De evolutie van deze cijfers m.b.t. drugs en doping over de periode 2014–2025 wordt weergegeven in figuur 5.

²⁴ J. Antoine, M. Balcaen, M. Degreef, K. Fernandez, L. Gremeaux, E. Plettinckx, L. Van Baelen, The drug situation in Belgium in 2022. Annual report from the Belgian REITOX network. Brussels, Belgium, Sciensano, 2024, 229 p. Report number: D/2024.14.440/1. Te raadplegen via: <https://www.sciensano.be/nl/biblio/drug-situation-belgium-2022-annual-report-belgian-reitox-network>

²⁵ Het Drugscommissariaat (CNDC) en het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC): Aanpak Drugs in het Verkeer: wel objectief, niet blind en met de blik op de toekomst, perscommuniqué januari 2025. Te raadplegen via: [NICC](#)

²⁶ Te raadplegen via: [Politiestatistieken verkeer](#)

Figuur 5 Evolutie van het aantal druggerelateerde zaken (2014-2025)²⁷

Tussen 2014 en 2019 blijft het aantal dossiers relatief stabiel, met waarden rond 36.000 à 39.700. In de periode 2020–2022 is een duidelijke daling zichtbaar, met een dieptepunt rond 32.391 dossiers. Vanaf 2022 zet zich opnieuw een stijgende trend in, die zich doorzet tot 2025, waar het aantal dossiers oploopt tot ongeveer 42.451.

1.2.3 Statistieken gevangeniswezen

Uit de SPACE I-statistieken van de Raad van Europa (Council of Europe) blijkt dat een aanzienlijk aandeel van de Belgische gedetineerden in detentie verblijft wegens druggerelateerde misdrijven. In 2023 en 2024 rapporteerde de Raad dat ongeveer 29% van de veroordeelde gedetineerden in België in detentie zit voor drugsovertredingen. In eerdere gegevens, zoals uit 2022, lag dit aandeel hoger — tot ongeveer 51%. Bij de manier van tellen worden ook gecombineerde overtredingen meegenomen. Ter vergelijking: het Europese gemiddelde bedraagt ongeveer 19%, wat aantoont dat België duidelijk boven het gemiddelde ligt.²⁸

Naast deze veroordelingscijfers wijst ook het middelengebruik binnen de gevangenissen zelf op een omvangrijke en structurele drugsproblematiek. Volgens de omgevingsanalyse van het 'Vlaams strategisch plan ter versterking van de re-integratie van personen in detentie 2025-2030'²⁹ (hierna: STRAP) blijft druggebruik wijdverspreid: in 2023 gaf 58% van de gedetineerden aan ooit drugs te hebben gebruikt, terwijl 29% dit ook tijdens de detentie doet. Eerder onderzoek toonde reeds aan dat ongeveer één op drie gedetineerden drugs gebruikt. Opvallend is bovendien dat bijna één op vijf personen pas in de gevangenis start met druggebruik. Deze cijfers tonen dat veel gedetineerden al voor hun detentie met verslavingsproblemen te maken hadden (26,3%), terwijl de detentiecontext ook kan bijdragen

²⁷ Te raadplegen via: [Jaarstatistiek van de correctionele parketten](#)

²⁸ Te raadplegen via: <https://www.coe.int/en/web/prison/space>

²⁹ Te raadplegen via: [Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden | Vlaanderen.be](#)

aan het ontstaan of voortzetten van druggebruik. De beschikbaarheid van drugs binnen de muren blijft bovendien een aanhoudende uitdaging. Het STRAP, dat het Vlaams detentiebeleid vormgeeft, erkent deze problematiek en zet in op gerichte acties rond drughulpverlening, zoals verdere investeringen in drugvrije afdelingen en de versterking van de reguliere hulpverlening binnen gevangenissen.

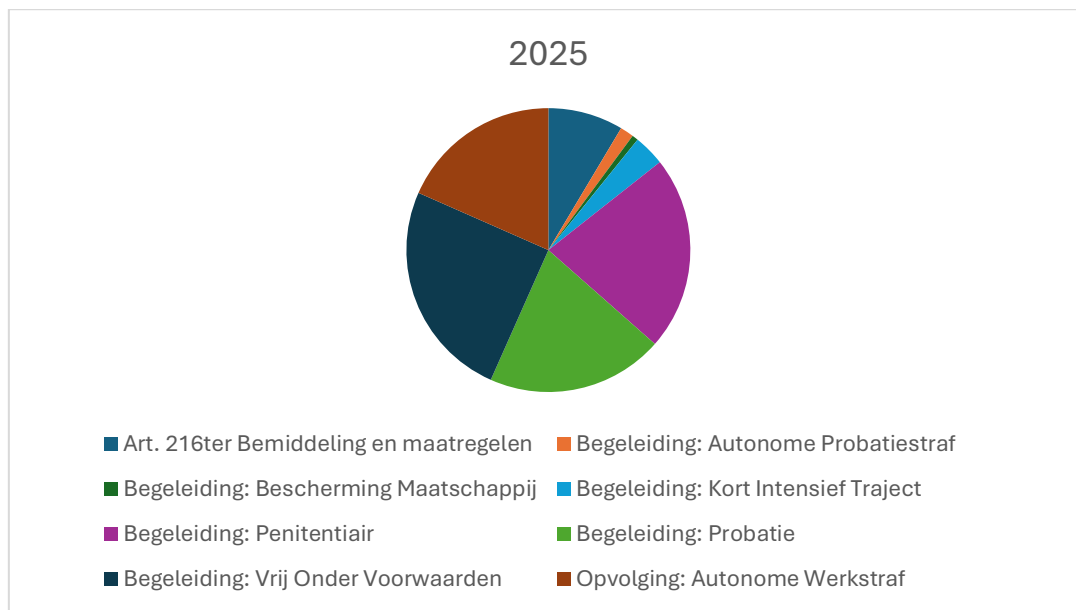
1.2.4 Statistieken Vlaamse justitiehuizen

Binnen het Vlaamse Agentschap Justitie en Handhaving staan de justitiehuizen o.a. in voor de uitvoering van de alternatieve straffen en maatregelen die door rechters worden opgelegd in toepassing van het volwassen strafrecht. De justitiehuizen voeren in dit verband zowel adviesopdrachten als opvolgings- en begeleidingsopdrachten uit.

In het kader van de opvolgings- en begeleidingsopdrachten van de justitiehuizen blijkt dat tussen 2020 en 2025 gemiddeld één op de vijf mandaten (22 à 26%) betrekking had op drugsdelicten.

Zo werden er in 2025 4.893 nieuwe dossiers op een totaal van 21.951 begeleidings- en opvolgingsopdrachten geregistreerd rond drugsdelicten, verspreid over verschillende mandaten. Zo waren er 1.221 begeleidingsmandaten 'vrijheid onder voorwaarden' in het kader van het strafrechtelijk vooronderzoek en hadden 1.083 dossiers betrekking op penitentiaire begeleiding als uitvoeringsmodaliteit van een gevangenisstraf. Daarnaast ging het in 986 gevallen om probatiebegeleiding. Ook werden 900 autonome werkstraffen opgelegd, 419 dossiers behandeld via bemiddeling en maatregelen, en 174 kortdurende intensieve trajecten begeleid in het kader van de drugopvolgingskamer (DOK), drugbehandelingskamer (DBK) of het drugbehandelingstraject (DBT). Tot slot werden 76 autonome probatiestrafen en 34 beschermingsmaatregelen geregistreerd. In onderstaande figuur kan het totaaloverzicht worden teruggevonden.

Figuur 6 overzicht aandeel drugsdelicten per mandaat voor het jaar 2025

Daarnaast kregen in 2025 nog eens 2.453 personen een mandaat voor elektronisch toezicht als uitvoeringsmodaliteit van voorlopige hechtenis (het zogenaamde ETVH-mandaat), in het kader van een strafrechtelijk vooronderzoek. Dit mandaat is niet opgenomen in het bovenstaande overzicht, aangezien het afzonderlijk geregistreerd wordt binnen het VCET. Ook het ETVH-mandaat kan worden toegekend voor druggerelateerde feiten.

Tot slot dient in dit verband nog opgemerkt dat er naast de opvolging en begeleiding van justitiabelen die verdacht of veroordeeld werden voor een drugsdelict, ook nog justitiabelen zijn die niet verdacht of veroordeeld werden voor drugsfeiten maar bij wie later wel druggerelateerde voorwaarden worden opgelegd. In 2025 ging het om 5.197 justitiabelen, waarvoor 6.226 actieve zorgbegeleidingen en 348 actieve gedragstrainingen rond middelengebruik lopende waren. Samen vertegenwoordigden deze interventies 32,87% van alle actieve begeleidingen en gedragstrainingen in 2025.³⁰

1.2.5 Statistieken jeugdcriminaliteit

Uit recente cijfers van de jeugdparketten blijkt dat er in 2025 meer dan 200.000 nieuwe dossiers per jaar worden geopend, een toename van ongeveer 9% en het hoogste niveau sinds het begin van de statistieken. Bij de interpretatie van de cijfers en bij het uitrollen van maatregelen dient rekening gehouden te worden met het demografisch gegeven van een grote stijging van 10 tot 16 jarigen in de stedelijke contexten van Vlaanderen.³¹ Wat ook opvalt is dat de leeftijd van de betrokken minderjarigen daalt: waar dergelijke dossiers vroeger zelden voorkwamen bij jongeren onder de 14 jaar, worden vandaag zelfs processen-verbaal opgesteld voor 12-jarigen. Een meer gedetailleerd beeld ontstaat uit de cijfers over MOF-zaken bij de

³⁰ Cijfers op datum van 4 mei 2026.

³¹ Cijfers op maat, [Cijfers op maat | Opgroeien](#).

jeugdparketten.³² In 2025 hadden 5.352 dossiers betrekking op drugs en doping, goed voor 7,28% van alle MOF-zaken. Ten opzichte van 2024 is er sprake van een lichte daling met 1% (van 5.398 naar 5.352 dossiers).

In iets minder dan 70% van deze zaken gaat het om drugsbezit, terwijl 28% betrekking heeft op het dealen van drugs. Beide categorieën kennen een beperkte afname: drugsbezit daalt met 2% (van 3.781 naar 3.691 dossiers) en drugshandel eveneens met 2% (van 1.529 naar 1.498 dossiers).

Tegelijk blijkt uit zowel gerechtelijke cijfers als recente berichtgeving dat minderjarigen steeds vaker opduiken in georganiseerde criminaliteit. In 2025 identificeerde de Federale Gerechtelijke Politie 686 minderjarige verdachten (kinderen en jongeren) in lopende onderzoeken, waarvan een deel te maken had met internationale drugshandel, havencriminaliteit of gerelateerde geweldsdelicten.³³ Deze jongeren worden vaak geronseld via sociale media of criminele netwerken en belanden in strategische posities, bijvoorbeeld als uithalers in de Antwerpse haven of als 'loopjongens' voor distributie op wijkniveau.

In het verlengde van deze evolutie blijkt ook dat druggerelateerde feiten de afgelopen vier jaren de voornaamste aanleiding vormen voor opname in de module oriëntatie in gemeenschapsinstelling De Grubbe. Het aandeel jongeren dat wordt opgenomen omwille van drugs dealen bleef de voorbije jaren hoog: 31,25% in 2022, 34,74% in 2023, 28,39% in 2024 en 26,24% in 2025. Sinds 2024 wordt ook druggebruik in het bijzijn van minderjarigen geregistreerd, goed voor 1,30% in 2024 en 3,07% in 2025.

Ook uit de beleidsevaluatie van het pilootproject elektronische monitoring bij minderjarigen (EM-jeugd) blijkt dat tussen de start in juni 2024 en december 2025 meer dan de helft van de dossiers (53 op 97) druggerelateerde feiten betrof, zoals handel of bezit van drugs. Deze cijfers hebben in betrekking op de provincie Antwerpen, waar het pilootproject initieel van start ging.

Hoewel de categorie 'drugsdelicten' een (zeer) lichte daling vertoont in het aantal binnenkomende dossiers op parketniveau, doet dit geen afbreuk aan de bredere tendens waarbij jongeren steeds zichtbaarder worden binnen georganiseerde en soms gewelddadige criminele structuren. Deze evolutie gaat bovendien gepaard met een groeiende betrokkenheid van jongeren bij geweldsincidenten gelinkt aan drugsconflicten. In verschillende dossiers blijkt dat jongeren worden ingezet voor intimidatie, afpersing of vergeldingsacties.

Deze vormen van geweld zijn een rechtstreeks gevolg van misgelopen leveringen, concurrentiestrijd tussen bendes of druk op families van schuldenaars. Dergelijke ontwikkelingen tonen hoe jongeren steeds vaker worden geïntegreerd in de bredere infrastructuur van de georganiseerde drugseconomie.

³² Te raadplegen via: [Jaarstatistiek van de jeugdparketten - Statistisch analisten van het Openbaar Ministerie](#)

³³ Federale Politie, *Jaarverslag 2025* te raadplegen via: [jaarverslag federale politie](#)

Drug(gebruik) is tevens een belangrijke factor in de problematiek van minderjarige slachtoffers in een kwetsbare positie, zoals bij meisjes die het slachtoffers zijn van seksueel misbruik ofwel de loverboytechniek. Hun (gedwongen) druggebruik kan leiden tot een bijkomende afhankelijkheidsrelatie ten aanzien van de uitbouter. Dit bemoeilijkt vaak de begeleiding en ondersteuning van de slachtoffers. Hierdoor neemt hun kwetsbaarheid voor verdere uitbuiting toe.³⁴

Ook de inzet van jongeren zonder stabiel verblijfsstatuut in drugsactiviteiten is problematisch. Niet-begeleide minderjarigen die uit opvangcentra verdwijnen worden vaak het slachtoffer van uitbuiting in onder meer de drugscriminaliteit.³⁵

De stijgende aanwezigheid van jongeren bij druggerelateerde misdrijven toont aan dat jeugddelinquentie een steeds centralere plaats inneemt binnen de dynamiek van de illegale drugseconomie. Het fenomeen beperkt zich niet langer tot gebruik of kleinhandel, maar strekt zich uit tot alle fasen van de criminele keten – van logistiek en distributie tot intimidatie en geweld. Dit onderstreept de noodzaak van een geïntegreerde aanpak waarbij preventie, begeleiding en repressie hand in hand gaan om te voorkomen dat georganiseerde rekrutering en criminele uitbuiting jongeren verder doen afglijden in georganiseerde criminaliteit.

2. Het gebruik van illegale drugs

Het gebruik van illegale drugs is een blijft een zorgwekkend maatschappelijk fenomeen. Tegelijkertijd stellen we vast dat deze problematiek zich verbreedde naar het oneigenlijk gebruik van legale middelen zoals lachgas en psychoactieve medicatie buiten hun medische context. Ook het gebruik van prestatiebevorderende middelen, bijvoorbeeld in sportcontext, neemt toe. In wat volgt wordt er op al deze aspecten nader ingegaan. Belangrijk om te onderstrepen is dat deze fenomenen zich doorheen de hele samenleving manifesteren – bij jong en oud, studenten en werkenden, en binnen alle sociale lagen, van kwetsbare groepen tot meer begoede milieus.

2.1 Het gebruik van illegale psychoactieve middelen

Algemeen is het gebruik van illegale psychoactieve middelen in België en in Vlaanderen sinds 2013 aanzienlijk gestegen. Cannabis blijft de meest gebruikte illegale drugs. Tegelijkertijd neemt het gebruik van stimulerende middelen zoals ecstasy, amfetamines en cocaïne toe en worden er nieuwe stoffen (NPS) geïdentificeerd waaronder ketamine. Ook het gebruik van verschillende soorten drugs (polydrugsgebruik) neemt toe.³⁶ Hieronder worden enkele

³⁴ Child focus, [Jaarverslag 2025](#); Myria, [Minderjarige slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel met verzwarende omstandigheden](#).

³⁵ Child focus, [Jaarverslag 2025](#).

³⁶ J. Antoine, M. Balcaen, M. Degreef, K. Fernandez, L. Gremeaux, E. Plettinckx, L. Van Baelen, The drug situation in Belgium in 2022. Annual report from the Belgian REITOX network. Brussels, Belgium, Sciensano, 2024, 229 p. Report number: D/2024.14.440/1. Te raadplegen via: [Drug situation in Belgium](#)

verduidelijkende cijfers weergegeven op basis van de meest recente onderzoeken en bevestigingen.

Cannabisgebruik: Uit de nationale Gezondheidsenquête van 2023-2024 kwam naar voren dat in Vlaanderen het percentage mensen tussen 15 en 64 jaar dat ooit cannabis heeft gebruikt bijna verdrievoudigd is in de afgelopen twintig jaar, van 10,6% in 2001 tot 29,7% in 2023-24. 7,3% van de Vlamingen gebruikte in de twaalf maanden voor de enquête cannabis, 4,5% in de dertig dagen ervoor. De patronen van gebruik worden ook steeds complexer door de variatie in het aanbod van cannabisproducten, er is onder meer een stijgende populariteit van lage THC/hoge CBD-producten (3,2% gebruikt in het afgelopen jaar), de aanwezigheid van synthetische cannabinoïden op de Belgische drugsmarkt en THC-bevattende vapes.³⁷

Uit de VAD-Leerlingenbevraging uitgevoerd onder Vlaamse middelbare scholieren blijkt dan weer een dalende trend in het gebruik van cannabis. Tussen de periode 2012-2013 en 2023-2024 daalde zowel het aantal leerlingen dat ooit al cannabis gebruikte (van 17% naar 8%), als het aantal dat het afgelopen jaar gebruikte (van 11% naar 6%), als zij die wekelijks of vaker gebruiken (van 2% naar 1%).³⁸

65% van de uitgaanders in Vlaanderen (gemiddelde leeftijd respondent is 28 jaar en 5 maanden) zei in 2022 dan weer dat ze ooit cannabis hebben gebruikt, 35% gebruikte in de afgelopen 12 maanden cannabis. Tegenover tien jaar eerder in 2012 steeg het ooit gebruik (59%). Het gebruik in de afgelopen 12 maanden bedroeg in 2012 32%.³⁹

Gebruik van stimulerende middelen zoals cocaïne, amfetamine en ecstasy: Uit de nationale Gezondheidsenquête van 2023-2024 kwam naar voren dat 1,5% van de Vlamingen (15 – 64 jaar) in de twaalf maanden voor de enquête cocaïne gebruikte.

Dit is vergelijkbaar met de resultaten van de gezondheidsenquête van het jaar 2018 waar het om 1,7% van de Vlamingen ging. Daarnaast gaf 1,5% van de Vlamingen aan in de twaalf maanden voor de enquête crack (vorm van cocaïne die wordt gerookt) te hebben gebruikt. Uit o.a. behandelcentra en spuitenruilprogramma's zijn er tevens signalen die wijzen op een toename van het crackgebruik (*cf. infra*).⁴⁰ Ook een recent onderzoek van 2025 over het crackgebruik in het Hoofdstedelijk Gewest Brussel wijst op een significante toename van crackgebruik.⁴¹

³⁷ L., Gisle en A., Maetens, Gezondheidsenquête Enquête 2023-2024: druggebruik. Brusse, Sciensano, 2025. Te raadplegen via: [Gezondheidsenquête 2018 De gezondheidsenquête 2023-2024](#)

³⁸ VAD-Leerlingenbevraging 2023-2024. Te raadplegen via: [VAD Leerlingenbevraging 2023-2024](#)

³⁹ VAD-uitgaansonderzoek, 2022. Te raadplegen via: [VAD uitgaansonderzoek](#)

⁴⁰ J. Antoine, M. Balcaen, M. Degreef, K. Fernandez, L. Gremeaux, E. Plettinckx, L. Van Baelen, The drug situation in Belgium in 2022. Annual report from the Belgian REITOX network. Brussels, Belgium, Sciensano, 2024, 229 p. Report number: D/2024.14.440/1. Te raadplegen via: [Drug situation in Belgium](#)

⁴¹ F. Bawin, J.L. Lacour & T. Decorte, *Crackgebruik in de openbare ruimte in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*. Universiteit Gent & Observatory safe Brussels, 2025. Te raadplegen via: [Crackgebruik in de openbare ruimte in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#)

Daarnaast bleek uit de nationale Gezondheidsenquête van 2023-2024 dat 1,6% van de Vlamingen (15-64 jaar) ecstasy gebruikt en 0,5% amfetamine. Deze resultaten zijn vergelijkbaar met deze uit de gezondheidsenquête van 2018. Zo gebruikte in 2018 1,3% van de Vlamingen ecstasy en 0,4% amfetamines.⁴²

Onder de uitgaanders in Vlaanderen werd in 2022 dan weer gerapporteerd dat in het afgelopen jaar 22% van de uitgaanders ecstasy gebruikte, 18% gebruikte cocaïne en 5,6% gebruikte amfetamine.⁴³

Tot slot toont de Drug Vibes-bevraging van 2025 aan dat het gebruik van één van deze middelen vaak samengaat met polygebruik. Ter illustratie; bij amfetaminegebruik werd ook het gebruik van cannabis (35%), ecstasy/MDMA (31%), ketamine (23%) en cocaïne (14%) gerapporteerd.⁴⁴

Gebruik van heroïne en andere niet voorgeschreven opioïden: Uit de nationale Gezondheidsenquête van 2023-2024 kwam naar voren dat 0,7% van de Vlamingen (15-64 jaar) in de twaalf maanden voor de enquête heroïne of opioïden heeft gebruikt. Dit is vergelijkbaar met de resultaten van de gezondheidsenquête van het jaar 2018 waarin het om 0,8% van de Vlamingen ging.⁴⁵ Volgens het evaluatieonderzoek van spuitenruilprogramma's in de Vlaamse Gemeenschap uit 2022 blijft heroïne het meest gebruikte opioïde onder mensen die drugs injecteren. Het is tevens de substantie die het vaakst intraveneus wordt toegediend. Het gebruik van andere synthetische opioïden zonder geldig voorschrift, zoals fentanyl, bleef relatief beperkt.⁴⁶ Deze laatste vaststelling werd ook bevestigd door een aanvullend onderzoek naar de kwaliteit van heroïne op retail niveau: in geen van de geanalyseerde stalen werd fentanyl aangetroffen.⁴⁷

Sinds 2015 tonen registraties van behandelingsaanvragen echter een duidelijke toename van fentanyl (*cf. infra*), en in 2024 waarschuwde het Drugscommissariaat (CNDC) de federale regering voor een opmars.

Nieuwe psychoactieve stoffen (NPS): In 2022 werden in België nieuwe psychoactieve stoffen (NPS) geïdentificeerd, waaronder synthetische cathinonen, GHB/GBL en ketamine.⁴⁸ Zo blijkt

⁴² Te raadplegen via: [De gezondheidsenquête 2023-2024](#).

⁴³ VAD-uitgaansonderzoek, 2022. Te raadplegen via: [VAD uitgaansonderzoek](#)

⁴⁴ <https://www.sciensano.be/en/projects/belgian-survey-drugs>.

⁴⁵ L. Gisle en S. Drieskens, Gezondheidsenquête 2018: Druggebruik. Brussel, België, Sciensano. Te raadplegen via: [De gezondheidsenquête](#).

⁴⁶ T. Windelinckx, Rapport evaluatie onderzoek spuitenruil Vlaanderen 2022. Vlaamse Spuitenruil, Free Clinic vzw, Antwerpen.

⁴⁷ Balcaen M. Een profielschets van heroïne in België – Samenvatting van de resultaten van RADAR-heroin-23, Registratiejaar 2023. Brussel, België: Sciensano. Wettelijk depotnummer: D/2023.14.440/62. Te raadplegen via: [RADAR-heroin-23](#)

⁴⁸ BEWSD (2022). Belgian Early Warning System on Drugs. Available: [BEWSD](#)

uit de nationale Gezondheidsenquête van 2023-2024 dat 0,7 % van de Vlamingen tussen 15 en 64 jaar in de twaalf maanden voor de enquête ketamine had gebruikt.⁴⁹

Onder uitgaanders in Vlaanderen is het gebruik van ketamine de voorbije jaren ook opvallend gestegen. In 2013 gebruikte slechts 0,9% van hen ketamine, maar tegen 2022 was dat cijfer opgelopen tot 7,3%.⁵⁰ De algemene toename van ketaminegebruik wordt daarnaast bevestigd door recent onderzoek naar verkeersinbreuken door rijden onder invloed van drugs (*cf. supra*) en door studies over de bredere impact van drugs op de samenleving (*cf. infra*).

Tot slot is er nog een andere NPS in opmars, met name 'flakka'. De drugs zijn gevaarlijk en kunnen leiden tot paranoïde gedrag, hallucinaties en zelfs extreem gedrag. De problematiek wordt vooral in Vlaanderen, en specifiek in West-Vlaanderen gesignaleerd. Dit blijkt ook uit het rapport van 2023 over de registratie van behandelingsaanvragen voor drugs (*cf. infra*).

2.2 Het verboden oneigenlijk gebruik van lachgas

Naast het gebruik van illegale drugs wordt er ook een toename vastgesteld in het verboden oneigenlijk gebruik van legale psychoactieve substanties zoals distikstofmonoxide, beter bekend als lachgas.

Uit de nationale Gezondheidsenquête van 2023-2024 blijkt dat in de twaalf maanden voor de enquête 0,24% van de Vlamingen (15-64 jaar) lachgas heeft gebruikt.⁵¹ Uit de VAD-leerlingenbevraging 2023-2024 blijkt dan weer dat 3,9% van de leerlingen ooit lachgas heeft gebruikt en 1,4% deed dit ook het voorgaande jaar.⁵²

Daarnaast geeft de nationale verkeersonveiligheidsenquête van 2023, uitgevoerd door het VIAS Instituut bij 6000 Belgen, aan dat 7% van de ondervraagden minstens één keer per maand met de wagen rijdt na het gebruik van lachgas. In Vlaanderen gaat het om 6% van de bestuurders, maar het probleem is het meest uitgesproken in Brussel, waar 17% dit toegeeft. Vooral jonge bestuurders blijken kwetsbaar: 18% van de Belgische autobestuurders tussen 18 en 34 jaar geeft aan maandelijks lachgas te gebruiken en daarna te rijden. Bij jonge Vlaamse mannen loopt dit cijfer zelfs op tot 23%.⁵³

Om deze zorgwekkende evolutie aan te pakken, is sinds 8 april 2024 **het oneigenlijk gebruik van lachgas verboden**. Dit verbod werd vastgelegd in het Koninklijk Besluit van 11 maart 2024 betreffende het oneigenlijk gebruik van distikstofmonoxide.⁵⁴ Thans signaleren lokale politiezones in (groot)steden problemen rond overlast en de afvalproblematiek die gepaard gaan met het oneigenlijk gebruik van lachgas. Er zijn onder meer veel meldingen van

⁴⁹Te raadplegen via: [Gezondheidsenquête 2023-2024](#).

⁵⁰VAD-uitgaansonderzoek, 2022. Te raadplegen via: [VAD uitgaansonderzoek](#)

⁵¹Te raadplegen via: [Gezondheidsenquête 2023-2024](#).

⁵²VAD-Leerlingenbevraging 2023-2024. Te raadplegen via: [VAD leerlingenbevraging 2023-2024](#)

⁵³Te raadplegen via: [Nationale VerkeersOnVeiligheidsenquête](#).

⁵⁴BS 29 maart 2023, bl. 38659.

weggegooide lachgascapsules (en grotere -flessen) op de openbare weg. Ook ondervinden afvalverwerkingsbedrijven soms problemen bij het verwerken van deze capsules of flessen aangezien deze kunnen ontploffen.⁵⁵

2.3 Het gebruik van verboden prestatiebevorderende middelen

Studies die de prevalentie van het gebruik van fysieke of cognitieve **prestatie bevorderende middelen (PED)** onder de algemene Belgische bevolking nagaan zijn schaars. Onder Vlaamse studenten gaf 6,9% in 2013 aan ooit (voorschriftplichtige) stimulantia gebruikt te hebben voor deze doeleinden.⁵⁶ Voor wat betreft het gebruik van **verboden middelen voor de verbetering van fysieke prestaties** gaf 1,9% in een bevolkingsbevraging in Gent in 2020 toe dit ooit gebruikt te hebben.⁵⁷

Het gebruik van prestatiebevorderende middelen in Vlaanderen verschilt sterk naargelang de context, met name binnen de sportwereld. Recente cijfers van NADO Vlaanderen, de organisatie die het antidopingbeleid beheert, geven hierover meer inzicht. In 2024 nam NADO Vlaanderen in totaal 2005 unieke monsters af bij competitieve sporters: 989 binnen wedstrijdverband en 989 buiten wedstrijdverband. 17 van de 2005 afgenomen urine- en bloedmonsters waren positief, wat een ratio is van circa 0,8%. Dat vormt een lichte daling ten opzichte van 2023 (ratio van 1,15%). Daarnaast voerde NADO Vlaanderen in 2024 vier dopingcontrole-opdrachten uit bij fitnessbeoefenaars gespreid over Vlaanderen. In totaal werden 23 individuele sporters aan monsterneming onderworpen, waarvan 8 positief testte. Het aantal afgenomen monsters in daalde in 2024, net als het aantal vaststellingen. De ratio van positieve controles blijft onder de gerichte aanpak wel op ca. 30%.⁵⁸

3. De gevolgen voor gezondheid en omgeving

De problematiek inzake illegale drugs heeft verstrekkende gevolgen voor de gezondheid, de samenleving en het milieu. Drugsgebruik brengt ernstige gezondheidsrisico's met zich mee, zoals verslaving, psychoses en zware lichamelijke schade. Zo kan langdurig cocaïnegebruik het neustussenschot aantasten en kan het gebruik van synthetische illegale drugs leiden tot o.a. permanente schade aan organen en hersenen. Ook in het verkeer zorgt drugsgebruik voor zware tot zelfs dodelijke ongevallen. Daarnaast veroorzaakt het overlast in de omgeving en draagt het bij tot onveiligheidsgevoelens. Het heeft bovendien ook schadelijke gevolgen voor het milieu.

⁵⁵ Vlaams Parlement. (2024). Hoe ontploffingen in verbrandingsovens door lachgas tegengaan? Te raadplegen via: [Vlaams Parlement](#)

⁵⁶ G. Van Hal, J. Rosiers, K. Ponnet, E. Wouters, Popping smart pills: prescription stimulant misuse by university and college students in Flanders. *European Journal of Public Health*, 2013, 23.

⁵⁷ Belspo, 2020, Project DR/00/87– Prevalentie en effecten van prestatiebevorderende middelen in verschillende settings: lessen voor een preventief en curatief beleid in België.

⁵⁸ Jaarrapport NADO 2024. Te raadplegen via: [Dopingvrij Vlaanderen Statistieken](#)

Daarbij fungeert druggebruik regelmatig als onderliggende risicofactor voor bredere sociale problemen en criminaliteit. Het gebruik heeft niet alleen gevolgen voor de gebruiker zelf, maar kan ook grote druk leggen op de directe omgeving. Daarenboven lijkt druggebruik steeds meer genormaliseerd in de samenleving: gezondheidsrisico's worden onderschat en de acceptatie van illegale middelen in vrijetijdsomgevingen neemt toe.

3.1 Gevolgen voor de gezondheid

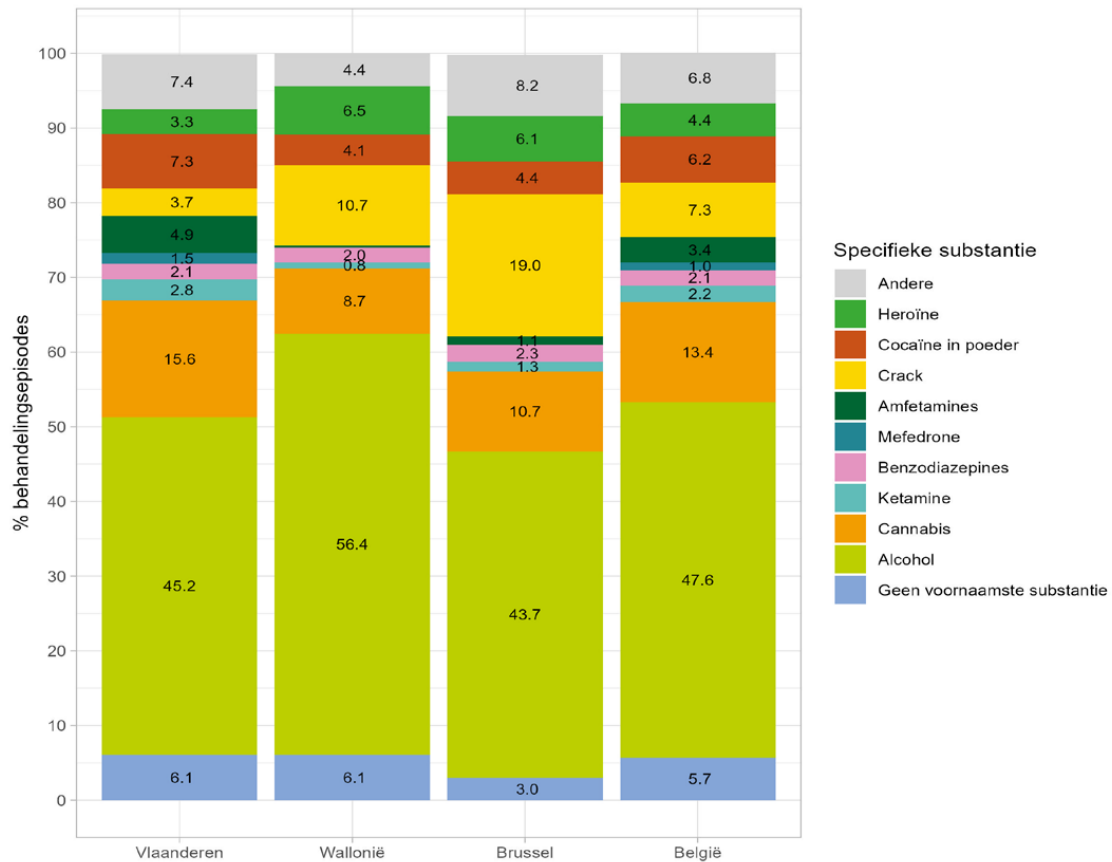
Elk jaar wordt informatie verzameld over patiënten die behandeld worden voor onder meer illegaal druggebruik, met als doel een beter inzicht te krijgen in de aard en evolutie van verslavingsproblematieken in België. Sinds 2011 worden deze gegevens opgenomen in het Belgisch register van behandelingsaanvragen voor drugs en alcohol (BTDIR), waarvan de meest recente cijfers dateren uit 2024. Deze gegevens werden verzameld in 285 verschillende behandelingsprogramma's. Deze gegevensverstrekkers zijn voornamelijk ziekenhuisprogramma's, maar ook gespecialiseerde ambulante of residentiële verslavingsprogramma's en centra voor geestelijke gezondheidszorg.⁵⁹

Aantal behandelingen: In 2024 werden iets meer dan 26 000 behandelingsepisodes geregistreerd in België (n=26 658). 64,0% kwam uit Vlaanderen, 23,2% uit Wallonië en 12,7% uit Brussel. Dit komt neer op 250 episodes per 100 000 inwoners in Vlaanderen, 167 in Wallonië en 271 in Brussel. Het aantal behandelingsepisodes is met meer dan 4 000 gedaald ten opzichte van het jaar voordien. Dit komt neer op een daling van 13,8 % ten opzichte van vorig jaar. Deze daling is in dezelfde mate waarneembaar in de drie gewesten (13,9 % in Vlaanderen, 14,1 % in Wallonië en 12,9 % in Brussel). Deze daling mag niet worden geïnterpreteerd als een daling van de behandelingsaanvraag, maar is veeleer toe te schrijven aan een moeilijker gegevensverzameling en -rapportage.

De belangrijkste substantie bij de behandelingsaanvragen van 2024: In figuur 7 wordt op nationaal niveau en per gewest het aandeel van de voornaamste substanties vermeld in behandelingsepisodes geregistreerd in 2023 weergegeven.

⁵⁹ J, Antoine, De TDI-registratie in België - Jaarlijks rapport, registratiejaar 2024, Sciensano, Brussel. Te raadplegen via: [De TDI-registratie in België – Jaarlijks rapport, registratiejaar 2024 | sciensano.be](https://www.sciensano.be/de-tai-registratie-in-belgie-jaarlijks-rapport-registratiejaar-2024)

Figuur 7 Aandeel van de voornaamste substanties vermeld in behandelingsepisodes geregistreerd in 2024 per gewest

De gegevens tonen aan dat alcohol in bijna de helft van de bandelvragen als voornaamste substantie wordt vermeld. Cannabis blijft op nationaal niveau de belangrijkste illegale substantie vermeld in behandelingsepisodes. Dat is ook het geval voor Vlaanderen, maar in Brussel en Wallonië staat het op de tweede plaats.

Crack is op nationaal niveau de op twee na meest belangrijke substantie geworden en daarmee voor cocaïne in poedervorm. In Brussel en Wallonië is crack zelfs de belangrijkste illegale substantie. In Vlaanderen daarentegen wordt crack minder vaak behandeld en staat het op de vijfde plaats.

Heroïne komt dan weer twee keer zo vaak voor als voornaamste substantie in Wallonië en Brussel dan in Vlaanderen. De categorie 'andere middelen' is verantwoordelijk voor iets minder dan 1 op de 10 behandelingen in Vlaanderen en Brussel, en 1 op de 20 behandelingen in Wallonië.

Ten slotte werd op nationaal, Waals en Vlaams niveau bij 6% van de behandelingen geen voornaamste substantie aangeduid uit de verschillende, vermelde problematische substanties. Deze categorie is een benadering van het meervoudig gebruik van middelen. Dit percentage ligt bijna twee keer lager in Brussel. Deze categorie wijst op polydrugsgebruik en

bevestigt de bevindingen uit het recente onderzoek naar verkeersinbreuken en de algemene bevindingen inzake drugsgebruik (*cf. supra*).

Opkomende substanties: Het aantal behandelingen waarbij een stimulerende substantie (behalve cocaïne) wordt gemeld, blijft tussen 2015 en 2024 relatief stabiel, maar dit verhuult de grote verschillen tussen de verschillende substanties. Het aantal behandelingen waarbij amfetamines worden gemeld, daalt sinds 2015 gestaag. Het aantal behandelingen waarbij ecstasy wordt gemeld, blijft relatief stabiel. Daarentegen is er een sterke toename van het aantal behandelingen in verband met methamfetamine (verdubbeling sinds 2015), mephedrone, vooral sinds 2021, en andere stimulerende substanties, sinds 2023.

Onder de andere stimulerende substanties die in opkomst zijn, kunnen we vooral de “alfa”-groep noemen, waaronder met name flakka. Tussen 2015 en 2024 werden in totaal 244 behandelingen in verband met flakka geregistreerd. Deze gevallen werden voornamelijk gemeld in Vlaanderen (95,1 %) en in mindere mate in Brussel (4,1 %). In Wallonië werden slechts 2 gevallen gemeld. In Vlaanderen kwamen gevallen van flakka vooral voor in behandelingscentra in West-Vlaanderen (meer dan een derde van de gevallen) en in de provincie Antwerpen (15 % van de gevallen). In elk van de drie andere Vlaamse provincies werden tussen 2015 en 2024 een twintigtal gevallen gemeld. De voormelde vaststellingen worden mede bevestigd in een ander recent rapport van Sciensano over flakka.⁶⁰

Hypnotica zijn de afgelopen tien jaar dan weer gestaag gedaald, maar dit betreft voornamelijk benzodiazepines. Andere substanties, zoals barbituraten, GHB of andere hypnotica, zijn in de loop der tijd relatief constant gebleven. Het aantal behandelingen met ketamine is de afgelopen tien jaar dan weer verzesvoudigd. Er is ook een verdrievoudiging van het aantal meldingen van vluchtige snuifmiddelen, waaronder lachgas.

Tot slot nog wat opioïden betreft, is het aantal vermeldingen van fentanyl tussen 2015 en 2024 verdubbeld, maar blijft met 40 behandelingen in 2024 zeer laag. Ongeveer 200 behandelingen hebben betrekking op andere opioïden. De meest voorkomende zijn tramadol, oxycodon en codeïne, die in de loop van de tijd stabiel zijn gebleven. Niettegenstaande het aantal geregistreerde behandelingen laag blijft, bevestigt de stijging in de periode 2015-2024 wel het vermoeden dat het gebruik van fentanyl in opmars is (*cf. supra*).

Kenmerken patiënten: In België is ongeveer twee op de drie patiënten man en één op de drie patiënten vrouw. Het aandeel van vrouwen blijft wel toenemen. Het percentage vrouwen in behandeling ligt lager in Brussel (22 %) en hoger in Wallonië (32 %).

⁶⁰ M. Degreef, M. Balcaen, J. Antoine en L. Van Baelen, *Flakka – expert rapport unit illicit drugs*, Sciensano, te raadplegen via: [sciensano rapport over flakka](#).

De gemiddelde leeftijd stijgt aanzienlijk tussen 2015 en 2024 met ongeveer 0,6 % per jaar. De gemiddelde leeftijd van patiënten die in 2024 in België worden behandeld, bedraagt 40 jaar. In Wallonië en Brussel ligt deze leeftijd drie jaar hoger (42 jaar) dan in Vlaanderen (39 jaar).

12 % van de personen in behandeling wordt door justitie doorverwezen naar een behandeling. Dit percentage ligt drie keer hoger in Vlaanderen (16 %) dan in Brussel (5 %). In Wallonië (7 %) zijn er twee keer minder gerechtelijke doorverwijzingen dan in Vlaanderen. Het percentage ligt hoger in Vlaamse centra voor geestelijke gezondheidszorg (meer dan de helft van de gevallen), in de ambulante en in de laagdrempelige zorg dan in de langdurige of kortdurende residentiële zorg en in ziekenhuizen. Dit percentage is het hoogst bij patiënten die worden behandeld voor stimulerende middelen (21 %) en cannabis (29 %) als voornaamste substantie. Voor andere substanties ligt het percentage onder de 13 %. Tussen 2015 en 2024 is geen duidelijke trend waarneembaar

3.2 Gevolgen voor de omgeving

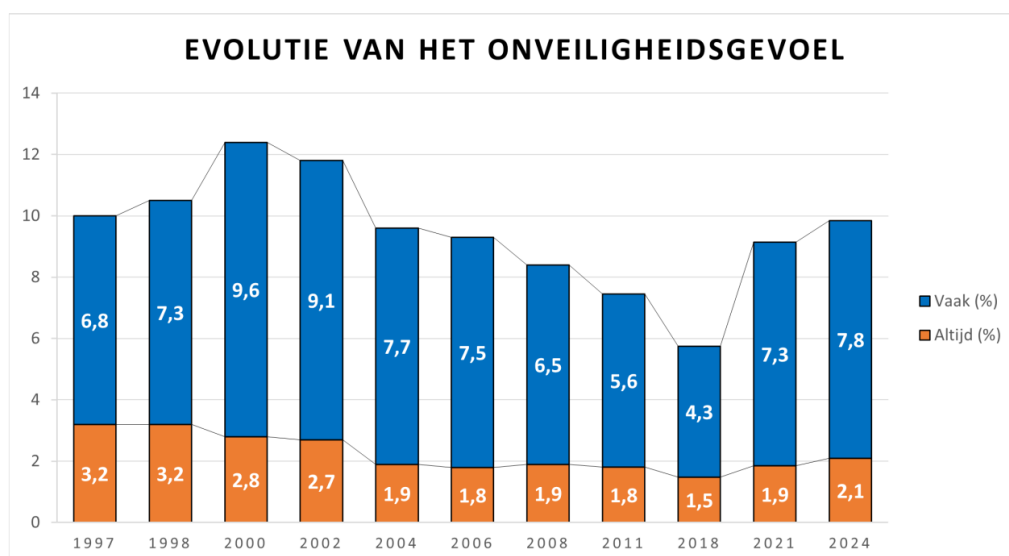
3.2.1 Onveiligheidsgevoelens en overlast

Onveiligheidsgevoelens: De problematiek inzake illegale drugs kan leiden tot overlast en een verhoogd gevoel van onveiligheid bij burgers. Om deze perceptie in kaart te brengen, wordt in principe driejaarlijks de grootschalige enquête ‘Veiligheidsmonitor’ georganiseerd. Deze bevraging biedt burgers de kans hun ervaringen en meningen te delen, en zo bij te dragen aan de richting van het veiligheidsbeleid.⁶¹ De meest recente beschikbare resultaten dateren van 2024. Na een daling gedurende twee decennia is het onveiligheidsgevoel sinds 2018 weer systematisch gestegen.

Hoewel er een sterkere stijging was tussen 2018 en 2021 (met 3%) is ook in 2024 het onveiligheidsgevoel terug significant gestegen, hetzij met bijna 1%, en daarmee teruggekeerd naar het niveau van twintig jaar geleden (2004).

⁶¹ De resultaten kunnen via deze link worden geraadpleegd: [Veiligheidsmonitor | Statistieken](#), geraadpleegd op 2 juni 2025.

Figuur 8 Evolutie van het onveiligheidsgevoel 1997-2024

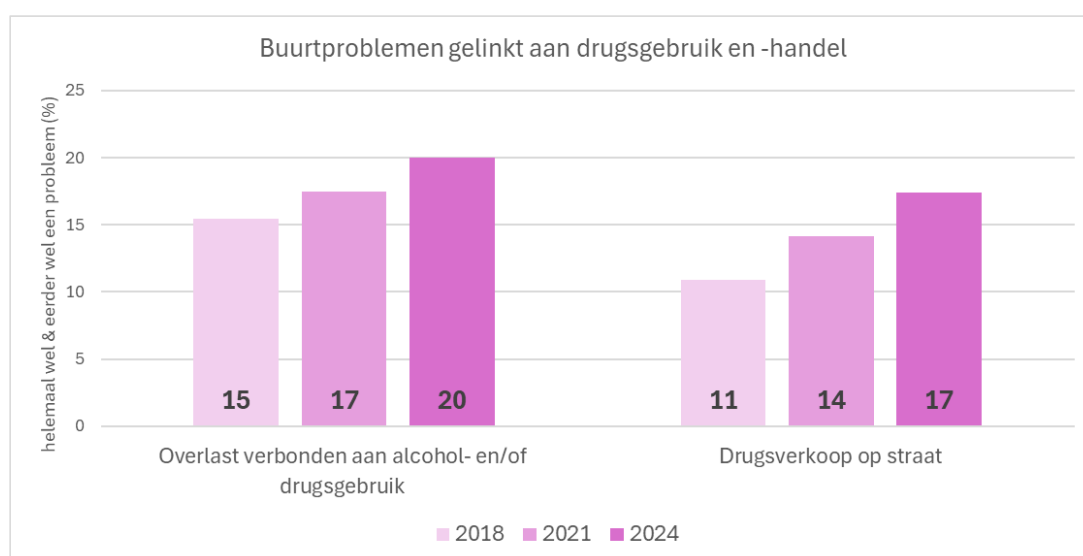

Volgens de respondenten is het ongepaste gedrag van weggebruikers – zoals overdreven snelheid en agressief rijgedrag – de belangrijkste oorzaak van dit onveiligheidsgevoel, doch ander vaak genoemde factoren zijn ook criminaliteit (diefstal, inbraak en geweld) en overlast in de openbare ruimte zoals vechtpartijen en druggebruik.

Ook de ruimtelijke spreiding van het onveiligheidsgevoel is opvallend. In Vlaanderen voelt 7% zich onveilig, in Wallonië 13%, met uitschieters in Henegouwen en Luik. In Brussel ligt dit cijfer op 19%, ruim boven het nationale gemiddelde van 10%. Ook in andere grote steden overschrijdt het onveiligheidsgevoel 16%. Mogelijk speelt het toenemende drugsgeweld hierbij een rol, vooral in Brussel en Antwerpen.

Overlast: 20% van de Burgers ervaart overlast door onder andere drugsgebruik als een belangrijk probleem in de buurt. Ook drughandel (17%) wordt als problematisch ervaren, met gevolgen voor de openbare veiligheid en rust.

Figuur 9 Buurtproblemen gelinkt aan drugsgebruik- en handel 2018-2024

Tussen 2018 en 2024 namde overlast door onder nadere drugsgebruik en -handel gestaag toe. Het aantal meldingen van gebruik steeg met 2% (2018–2021) en 3% (2021–2024), en straatdrugshandel nam in beide periodes met 3% toe.

Prioritaire taken van de politie: Burgers werden ook bevraagd om uit 25 politietaken de voor hen vijf meest prioritaire politietaken aan te duiden. Controles op onder meer druggebruik in het verkeer, evenals de aanpak van drugshandel, kwamen daarbij duidelijk naar voren als twee van de vijf belangrijkste prioriteiten voor de politie. Deze thema's worden dus door de bevolking beschouwd als cruciale aandachtspunten binnen het veiligheidsbeleid.

Op de vraag welke vormen van georganiseerde criminaliteit prioritair moeten worden aangepakt, noemden burgers het vaakst drugshandel en beelden van seksueel misbruik van minderjarigen. Beide fenomenen worden door meer dan 60% van de respondenten aangeduid, gevolgd door terrorisme en mensenhandel.

De actieve rol van de burger in de aanpak van illegale drugshandel: Tegelijkertijd hebben burgers ook de mogelijkheid om zelf actief bij te dragen aan de aanpak van drugshandel door gebruik te maken van de anonieme drugsmeldpunten die in de provincies Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant zijn opgezet. Een anoniem drugsmeldpunt biedt burgers de mogelijkheid om op een vertrouwelijke manier informatie te delen over aanwijzingen van illegale drugsproductie.

Zo is het Anoniem Drugsmeldpunt Limburg dat in april 2019 werd opgestart al meermaals een waardevolle bron van informatie gebleken voor de politiediensten. In de periode april 2019 tot eind 2023 leidden 205 meldingen tot concrete resultaten, waaronder de ontdekking van 56 cannabisplantages, meerdere drugslabo's en -drogerijen, en locaties met materialen voor synthetische drugsproductie. Daarnaast droegen meldingen bij aan de opsporing van drugsdealers, vaak met inbeslagnames van grote hoeveelheden drugs, cash geld en soms ook wapens. Opvallend is dat meer dan een derde van de meldingen (36,5%) bijkomende, bruikbare informatie opleverde voor lopende of nieuwe onderzoeken. Ook in de daaropvolgende jaren bleef het meldpunt relevant. In 2024 leidden 58 meldingen tot een concreet resultaat en leverde meer dan 42% bijkomende politionele informatie op. In 2025 werden 532 meldingen geregistreerd, voornamelijk online. Daarvan resulteerden 34 meldingen in concrete acties, zoals het oprollen van plantages en arrestaties. Daarnaast zijn nog tientallen meldingen in onderzoek of verwerkt in lopende dossiers en informatierapporten. In totaal leverde ongeveer 40% van de meldingen waardevolle extra informatie op voor de politiediensten, wat het blijvende belang van meldingen door burgers onderstreept.⁶²

Antwerpen beschikt over twee meldpunten: "Onze haven drugsvrij" en "Drugsplantages ontdekt". Sinds de lancering van het meldpunt "Drugsplantages ontdekt" kwamen al 2.226 meldingen binnen, waarvan 88 effectief positief bleken. Het grootste deel van de meldingen

⁶² Resultaten te raadplegen via: [anoniem drugsmeldpunt Limburg](#)

had betrekking op plantages (48), gevolgd door illegale dumpingen (33) en drugslabo's (7). In 2025 alleen al registreerde het meldpunt 17 meldingen over plantages, 7 over illegale dumpingen en 2 over drugslabo's.⁶³

3.2.2 De impact op de verkeersveiligheid

Het gebruik van drugs heeft ook een impact op de verkeersveiligheid. Zo heeft rijden onder invloed van drugs een negatief effect op de rijvaardigheid van bestuurders en wordt het risico op ongevallen vergroot.⁶⁴

Cannabis: Cannabis beïnvloedt de rijvaardigheid zoals reactietijd, aandacht, coördinatie en geheugen. Bestuurders gaan vaak trager rijden of houden meer afstand om dit te compenseren, maar blijven kwetsbaar voor onverwachte situaties. De effecten zijn het sterkst in het eerste uur na gebruik. Chronisch gebruik, vooral als het op jonge leeftijd begint, kan langdurige negatieve gevolgen hebben, zoals slechtere naleving van verkeersregels.

Bestuurders onder invloed van cannabis lopen tot twee keer meer risico op een ernstig of dodelijk ongeval dan nuchtere bestuurders.

Cocaïne: Cocaïne stimuleert tijdelijk de alertheid en verkort de reactietijd, maar verhoogt ook de kans op fouten. De acute effecten tasten de rijprestaties beperkt aan, maar chronisch gebruik leidt tot impulsief en risicovol rijgedrag.

Het risico op een ongeval is 2 tot 10 keer groter dan bij nuchtere bestuurders, vooral bij combinatiegebruik met bijvoorbeeld andere drugs.

Amfetamines (speed, ecstasy, MDMA): Amfetamines verhogen tijdelijk alertheid en zelfvertrouwen, maar leiden ook tot risicovol rijgedrag zoals sneller rijden en verminderde controle over snelheid en afstand. Na de stimulerende fase volgt een crash met vermoeidheid en concentratieverlies. Hoge dosissen en chronisch gebruik verergeren deze effecten. De combinatie met alcohol versterkt de negatieve impact.

Het ongevalsrisico bij amfetaminegebruik is zeer hoog: tot 30 keer groter dan bij een nuchtere bestuurder.

3.2.3 De impact op het milieu

Bij het in kaart brengen van de huidige drugsmarkt is gebleken dat er jaarlijks een aanzienlijk aantal cannabisplantages, druglabs en dumping- en opslagplaatsen worden ontdekt, ook in Vlaanderen en dat er ook grote hoeveelheden drugs, waaronder cannabisplanten en cocaïne, in beslag worden genomen (*cf. supra*). De schadelijk impact hiervan op het milieu mag echter niet worden onderschat.

Vernietiging van inbeslaggenomen drugs: Inbeslaggenomen drugs moeten verplicht worden vernietigd. Voor cocaïne is verbranding in draaitrommelovens momenteel de best beschikbare

⁶³ Te raadplegen via: [drugsplantage ontdekt](#)

⁶⁴ Vias Institute, "Rijden onder invloed van drugs", te raadplegen via: [rijden onder invloed van drugs](#)

techniek. Deze methode biedt verschillende voordelen: de extreem hoge verbrandingstemperatuur, de lange verblijftijd van de stoffen in de oven en een geautomatiseerd systeem waarbij de vaten rechtstreeks in de oven worden gevoerd. Verbranding in huisvuilovens is minder geschikt vanwege de nood aan extra opslagcapaciteit en beveiliging. Sinds november 2023 beschikt de douane bovendien over een zogenaamde "*fast lane*", waardoor in beslag genomen drugs nog dezelfde dag vernietigd kunnen worden.

Daarnaast werd aan de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) de opdracht gegeven om te onderzoeken of cocaïne na inbeslagname ook chemisch onschadelijk gemaakt kan worden (chemische degradatie). Uit de testen blijkt dat cocaïne binnen anderhalf uur kan worden afgebroken.

Bodemverontreiniging: De dumping van drugsafval of de uitbating van een drugslab kan leiden tot bodemverontreiniging. De Vlaamse afvalstoffenmaatschappij (OVAM) voorziet om die reden in een 'aanpak bodemverontreiniging druggerelateerde producten'. De aanpak verschilt naar gelang het gaat om het achterlaten van druggerelateerde producten op een terrein van derden en het exploiteren van een illegaal drugslabo.⁶⁵

Ondanks de bestaande aanpak blijven er aandachtspunten in de uitvoering. Zo is er momenteel geen volledig zicht op lozingen van druggerelateerd afval, met name wanneer deze via de riolering plaatsvinden. Daarnaast is bij de vaststelling van bodemverontreiniging door synthetisch drugsafval niet steeds een uniforme en onmiddellijk toepasbare procedure beschikbaar, wat een snelle en doeltreffende sanering kan bemoeilijken.

Verontreiniging van afvalwatersystemen: Het gebruik van drugs laat ook sporen na in het milieu, zoals de verontreiniging van rioolwater door drugresiduen.

Het Europees Drugsagentschap (EUDA) rapporteert jaarlijks over onderzoek uit via rioolwateranalyses. De resultaten voor 2025 zijn recent gepubliceerd. Tijdens één week, tussen maart en mei 2025, werden in 115 steden in 25 landen dagelijks stalen verzameld om sporen van zes drugs op te sporen: cocaïne, amfetamine, MDMA, ketamine, methamfetamine en cannabis.⁶⁶

Uit de analyse blijkt dat de totale hoeveelheid cocaïne in het afvalwater van Europese steden tussen 2024 en 2025 met 22% is gestegen. Op stadsniveau blijft het gebruik het hoogst in West- en Zuid-Europa, vooral in steden in België (zoals Antwerpen-Zuid, Deurne, Brussel en Hasselt), Nederland en Spanje.

Voor amfetamine en methamfetamine bleef de situatie grotendeels stabiel. De hoogste concentraties worden nog steeds gemeten in steden in Noord- en Centraal-Europa, waaronder ook België, naast landen zoals Noorwegen, Zweden, Denemarken, Nederland en Duitsland.

⁶⁵ Te raadplegen via: [ovam bodemverontreiniging](#)

⁶⁶ EUDA, Wastewater analysis and drugs — a European multi-city study. Te raadplegen via: [EUDA waste water analysis](#)

Ook voor andere drugs scoort België opvallend hoog. Zo behoren Belgische steden, samen met onder meer Nederlandse steden, tot de plaatsen met de hoogste concentraties MDMA en ketamine. Vooral ketamine valt op: de totale hoeveelheid in het Europese afvalwater steeg tussen 2024 en 2025 met bijna 41%. In België is die stijging van ketamine al lang zichtbaar. Onderzoek van de Universiteit Antwerpen, dat tussen 2020 en 2023 waterstalen analyseerde op 26 locaties in Vlaanderen en Brussel, toont aan dat de aanwezigheid van ketamine de afgelopen tien jaar sterk is toegenomen. In sommige steden werd zelfs tot elf keer meer ketamine aangetroffen dan in 2012. Daarnaast piekt het gebruik vooral in het weekend, wat wijst op een duidelijke link met het uitgaansleven (*cf. supra*).⁶⁷

Contaminatie van panden: Naast bodem- en waterverontreiniging vormt ook de contaminatie van panden waarin illegale drugsproductie plaatsvindt een ernstig probleem. Deze productie gebeurt vaak in (huur)woningen die door chemische processen onbewoonbaar worden. Buitenlandse studies, onder meer uit de Verenigde Staten⁶⁸ en Australië⁶⁹, tonen aan dat blootstelling aan residuen gezondheidsrisico's inhoudt. Dergelijke vaststellingen wijzen op de behoefte aan verdere afstemming en duidelijkheid rond procedures voor sanering en hergebruik van deze panden.

Conclusie

Deze omgevingsanalyse toont aan dat de Belgische en Vlaamse problematiek rond illegale drugs gekarakteriseerd wordt door hoge complexiteit en constante evolutie. België en Vlaanderen fungeren als knooppunt in de internationale drugsmarkt, met een prominente rol in productie, doorvoer en distributie. Tegelijkertijd neemt druggerelateerd geweld in zowel frequentie als zichtbaarheid toe, vooral in stedelijke gebieden zoals Antwerpen, Brussel en delen van Limburg. Hierbij valt op dat steeds meer jongeren, vaak jongeren dan 18 jaar, betrokken raken bij geweld en distributie binnen criminele netwerken. Daarnaast neemt de ondermijnende criminaliteit toe, waarbij criminele organisaties zich via diverse sectoren infiltreren in de legale economie. Deze trends wijzen op een groeiende verwevenheid tussen onder- en bovenwereld.

⁶⁷ N. Van Wichelen, T. Boogaerts, M. Quireyns, R. Dermitzaki, Peter. Delputte, N. Ul Hudda, N. De Roeck, B. Verhaegen, K. Van Hoorde, H. Maloux, V. Hutse, C.Gys, A. Covaci, & A. L.N. van Nuijs "Ketamine, a new (or old) kid on the block: A comprehensive three-year spatio-temporal study in Belgium through wastewater-based epidemiology", *Water Research*, 2025, Volume 276, 123269. Te raadplegen via: [Ketamine, a new \(or old\) kid on the block](#)

⁶⁸ Indiana Department of Health, *Environmental Public Health: Drug Lab Cleanup*, [Drug lab cleanup](#); Washington State Department of Health, *Drug Residue*, [Community and environment contaminants/drug residue](#), Geraadpleegd op 23 januari 2026

⁶⁹ Centers for Disease Control and Prevention. (2016). *Environmental methamphetamine exposures and health effects in 25 case studies*. *Morbidity and Mortality Weekly Report*, 65(52), 1470–1473. Te raadplegen via: <https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/65/wr/mm6552a3.htm>; Wright, J., Kenneally, M. E., Edwards, J. W., & Walker, G. S. (2016). Adverse health effects associated with living in a former methamphetamine drug laboratory—Victoria, Australia, 2015. *Morbidity and Mortality Weekly Report*, 65(52), 1470–1473. Te raadplegen via: [Adverse health effects associated with living in a former methamphetamine drug laboratory](#)

Het illegale drugsgebruik vertoont eveneens een verbreding en intensivering. Naast een stijging in het gebruik van klassieke illegale middelen zoals cannabis, cocaïne en amfetamine, is er een duidelijke opmars van nieuwe stoffen zoals ketamine en flakka. Ook het polydrugsgebruik neemt toe.

De gevolgen van de trends in de illegale drugsmarkt en het illegale druggebruik zijn significant. Gezondheidsschade, maatschappelijke overlast, milieuproblemen en een groeiend onveiligheidsgevoel bij burgers vormen slechts enkele van de zichtbare effecten.

Deze analyse benadrukt de noodzaak van een geïntegreerd, gecoördineerd en adaptief beleid. Enkel door beleidsmaatregelen af te stemmen op actuele trends, gebaseerd op solide data en in samenwerking met alle betrokken actoren – van politie en justitie tot gezondheidszorg en burgerinitiatieven – kan Vlaanderen komen tot een effectief beleid rond illegale drugs. Het zal noodzakelijk zijn dat Vlaanderen, in nauwe samenwerking met de federale overheid en lokale besturen, een actieve en verbindende rol opneemt in de ketenaanpak. Daarbij wordt sterk ingezet op preventie, behandeling en bestuurlijke handhaving. Daarbij gaat bijzondere aandacht uit naar jongerencriminaliteit uitbuiting van jongeren binnen drugscriminaliteit, grensoverschrijdende criminaliteit met kinderen en jongeren, drugs in het verkeer, doping in de sport, drugsverbranding en het opruimen van milieuschade. Zo neemt Vlaanderen, in nauwe samenwerking met de federale overheid, een belangrijke en bepalende rol op in het drugsbeleid.